

Nr 111.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske m. m.; given Stockholms slott den 19 februari 1932.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske; samt
- 2) lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Gärde.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske.

Härigenom förordnas, dels att i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, vilken paragraf senast ändrats genom lagen den 6 juni 1930 (nr 197), skall mellan första och andra styckena införas ett nytt stycke av nedan angivna lydelse, dels att till 17 § samma lag skall fogas ett nytt stycke av det innehåll, som nedan angives:

3 §.

I Norrbottens — — — och onsdag.

I Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Blekinge ävensom Gotlands län må, med de inskränkingar nedan stadgas, strömmingsfiske med garn (skötar) inomskärs idkas av varje svensk undersåte:

strandägaren äge ensam rätt till sådant fiske i vatten, som har mindre djup än tio meter eller finnes på ett avstånd ej överstigande etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager, dock vare, där inom Uppsala, Stockholms, Blekinge och Gotlands län å viss ort de fiskande av ålder oklandrat utövat strömmingsfiske med garn å mindre vattendjup eller närmare stranden än nu sagts, de därvid bibehållna;

utan strandägarens samtycke må garn ej utsättas i en sammanhängande sträcka till större längd än fyrahundrafemtio meter eller med mindre avstånd mellan skilda garnsträckor än etthundra meter, ej heller, så länge strandägaren nyttjar av honom behörigen utmärkt notvarp, närmare detta än trehundra meter;

strömmingsfisket vare strandägaren förbehållet

i Slätbaken, Tränöfjärden och Gropviken jämte angränsande vatten innanför linjer, som tänkas dragna dels från Djursö norra udde rätt till fastlandet över sydligaste udden av Lilla Rimmö, dels över smalaste delen av sundet mellan Djursö och Yxnö, dels ock där kortaste avståndet är mellan Norra Finnö och fastlandet,

i Valdemarsviken innanför en linje, som tänkes dragen där kortaste avståndet är mellan Stora Älö och Kvädö,

i Syrsan och Bågviken samt Gudingefjärden innanför linjer, som tänkas dragna dels över smalaste delen av sundet mellan Björkö och fastlandet, dels från

Björkö södra udde till sydligaste udden av Lilla Rätö, dels ock från västligaste udden av sistnämnda ö till närmaste ställe på fastlandet, samt

i Gamlebyviken och Lucernafjärden innanför en linje, som tänkes dragen rätt åt söder från södra udden av Gränsölandet.

Vid de — — — skall dragas.

I Göteborgs — — — av Finsbolandet.

Vid Skånes — — — strandägaren förbehållet.

Där vid — — — rätt bibehållna.

De, som — — — och intrång.

Har strandägare — — — det underhåller.

17 §.

Finnes uppenbart — — — tredskandes bekostnad.

Samma lag vare, där notvarp uppenbarligen finnes hava blivit oriktigt utmärkt till läge eller sträckning eller hålles utmärkt å sådan tid av året, då det ej nyttjas, samt på tillsägelse rättelse ej genast sker.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1932.

Förslag

till

Lag

**angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928
(nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.**

Härigenom förordnas som följer:

Vad i lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt är stadgat för det fall, att fiske med rörlig redskap vid strand inom Göteborgs och Bohus eller Hallands län blivit fritt, skall jämväl äga tillämpning, såvitt den ändring i lagen om rätt till fiske, som träder i kraft den 1 juli 1932, medför att varje svensk undersåte erhåller rätt att utöva strömmingsfiske med garn (skötar) i fiskevatten inom Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Blekinge ävensom Gotlands län, där sådan rätt enligt äldre lag var förbehållen strandens ägare. Ersättning skall dock utgå allenast där strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1932 själv eller genom annan tillgodogjort sig strömmingsfisket med garn.

Framställning om ersättning enligt denna lag vare ansedd såsom i rätt tid gjord, där den skett före den 1 juli 1937.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1932.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1932.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, riksdagens skrivelse den 1 juni 1928, nr 313, samt i anledning därav upprättat förslag till *förändrad lagstiftning om rätten till strömmingsfiske å rikets östra och södra kuster från Upplands norra gräns till och med Blekinge.*

Föredraganden anför:

»Bland de olika slag av fisken, som förekomma inom skärgårdarna vid Sveriges östersjökust, intager strömmingsfisket en särställning med hänsyn såväl till sin betydelse som ock till de förhållanden, varunder detsamma bedrivs.

Inledning.

Strömmingen eller, såsom den söderut kallas, sillen¹ uppträder ofta i mycket stora stim. De flesta strömmingsraser föra ett utpräglat vandrande levnadssätt. Fullt stationära former synas förekomma endast i en del isolerade vattenområden, särskilt vissa vikar med trånga och grunda inlopp, såsom Gamlebyviken och Syrsan i Kalmar län samt Sandfjärden och Slätbaken i Östergötlands län. I andra liknande vatten, t. ex. Gudingefjärden i Kalmar län och Valdemarsviken på gränsen mellan detta län och Östergötlands län, torde de stationära strömmingsformerna vara ensamt förekommande eller åtminstone förhärskande i de inre delarna, under det att närmare mynningen även vandrande former uppträda. Inom områden, där stationära former finnas, kan fiske efter strömming pågå så gott som utan uppehåll under hela året. Inom mera öppna skärgårdsområden byta däremot strömmingsstimmen ofta ganska hastigt uppehållsort.

Strömmingen förflyttar sig ej blott inom skärgårdarna utan vandrar även i stor utsträckning från öppna havet in i dessa och omvänt. Vanligen gör sig en dylik invandring tydligt märkbar under senhösten. Den strömming, som där-

¹ Vid större delen av östersjökusten är 'strömming' den vanliga gemensamma benämningen på ett flertal där förekommande sillraser. Norr om Västervik användes huvudsakligen denna benämning, söder om Kalmar alltid benämningen 'sill'. På kuststräckan mellan Västervik och Kalmar brukas båda benämningarna jämsides.

under inkommit i skärgårdarnas djupare delar, kvarstannar ofta där över vintern och kan då giva upphov till ett betydande fiske.

Större delen av sitt liv tillbringar strömmingen i vatten med jämförelsevis stort djup. Endast under lektiden komma vissa strömmingsformer — särskilt de, som mer eller mindre konstant uppehålla sig i skärgårdarnas inre delar — in på helt grunt vatten. I följd härav kommer även strömmingsfisket att bedrivas huvudsakligen inom områden med någorlunda stort vattendjup. Under lektiden kunna väl i och för sig ganska rika fångster göras på grunt vatten, men den ojämförligt största mängden av strömming fångas dock med all säkerhet i vatten med större djup än 10 meter. I detta hänseende skiljer sig strömmingsfisket från de flesta övriga inomskärs förekommande fiskena, såsom efter gädda, abborre och ål, vilka alla bedrivs på grunt vatten. Härav följer ock, att strömmingsfiske med fördel kan idkas inomskärs, utan att nyssnämnda fisken därav beröras eller lida skada.

De redskap, som användas vid strömmingsfiske, äro huvudsakligen dels not och dels finmaskiga garn, kallade 'skötar' eller, söderut, 'sillgarn'.

Not drages i regel på vissa bestämda platser, s. k. varp, som ofta äro upprepade och vilkas längd, räknad från det ställe, där noten utlägges, till det ställe, där den drages upp, växlar betydligt allt efter bottens beskaffenhet, djupförhållandena, fiskevattnets utsträckning o. s. v. De längsta notvarpen torde mäta omkring 1,000 meter, de kortaste omkring 180 meter mellan nämnda punkter. Varpens bredd torde sällan nämnvärt överstiga 100 meter.

Notfiske efter strömming förekommer huvudsakligen i djupare vikar och i de inre, mera skyddade skärgårdsområdena samt bedrivs såväl under den varmare årstiden som då vattnet är isbelagt. Det under is bedrivna notfisket är i de flesta trakter det ojämförligt viktigaste och bygger i stor utsträckning på den under senhösten regelmässigt inträffande invandringen av strömming från havet till skärgårdarna. På sommaren och hösten idkas notfiske efter strömming huvudsakligen endast inom de mera slutna vattenområden, där förekomsten av stationära strömmingsformer tillåter ett lönande dylikt fiske även under dessa årstider.

Garnen förankras antingen helt nära stranden, om djupet där är tillräckligt stort, eller ock ute på mera fritt vatten. Deras längd växlar i regel mellan 20 och 72 meter samt deras djup mellan 6 och 8,5 meter. Vid fiske sammanfogas flera garn till en räcka, vars längd i vanliga fall ej torde överstiga 450 meter. Flerstädes har av ålder garnfiske bedrivits på vissa bestämda platser, vanligen belägna omedelbart invid tvärdjupa stränder eller grundbankar. Dylika platser benämnas 'skötsättningar' eller 'landsätt'.

Strömmingsfiske utövas av både strandägare och icke-strandägare. Bland de icke strandägande fiskarna kan urskiljas en särskild grupp, omfattande dem, som arrendera fiskerätten av strandägarna. Dessa arrendatorers intressen sammanfalla naturligen i många avseenden med strandägarnas. Vid större jordegendomar, där ägaren själv utövar strömmingsfiske, bedrivs detta i regel huvudsakligen med isnot, däremot i jämförelsevis obetydlig omfattning med

garn. Bland mindre strandägare finnas alla övergångar från sådana, som endast i ringa grad äro hänvisade till fiske för sitt uppehälle, till sådana, för vilka detta näringsfång är den huvudsakliga näringskällan. Dessa idka ofta strömmingsfiske med såväl not som garn. Notfiske bedriva de huvudsakligen i eget vatten, under det att de för att kunna idka garnfiske med någon framgång ofta i stor utsträckning äro hänvisade att begiva sig utanför gränserna för sitt eget vattenområde. Visserligen äro dessa mindre strandägare vanligen delägare i ett skifteslags gemensamma fiskevatten, varigenom deras rörelsefrihet, vad garnfisket beträffar, blir större, men i många fall är även detta gemensamma område för ringa för att garnfiske där skall kunna rationellt bedrivas.

Beträffande fiskerättslagstiftningens utveckling i vårt land, särskilt med hänsyn till strömmingsfisket å de delar av rikets kuster, varom i detta sammanhang är fråga, torde få hänvisas till den redogörelse, som lämnats i en inom kammarkollegiet verkställd utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster (statens offentliga utredningar 1925:19 och 20). Här må endast följande huvudpunkter framhållas.

Lagstiftningens utveckling.

Uti våra äldsta laguppteckningar, landskaps- och landslagarna, förekomma icke några bestämmelser om rätten till fisket i saltsjön. Från kronans sida hävdades dock redan under medeltiden, att saltsjöfisket tillkom kronan som regale, en uppfattning, som kom till uttryck i åtskilliga under 1400- och 1500-talen utfärdade förordningar. Denna kronans regalrätt innebar en befogenhet för de fiskande att oberoende av strandäganderätten mot viss fiskelott till kronan idka dylikt fiske. Redan vid denna tid yppades emellertid på många håll stridigheter, särskilt i fråga om strömmingsfisket, mellan strandägarna och allmäningsfiskarna. Härpå tyder bl. a. ett av Sten Sture den äldre utfärdat brev rörande strömmingsfisket i de finska kustsocknarna. Enligt den förklaring, som i anledning av nämnda brev meddelades år 1688, var det i viss utsträckning tillåtet 'såväl utbysmän som jordägarna själva' att 'nyttja fisket var efter annan efter deras gamla vana'. Denna den finska allmogen tillerkända rätt till strömmingsfiske bekräftades genom resolution på allmogens besvär vid 1731 års riksdag och utsträcktes sedermera jämväl till de norrländska kustlänen.

Frågan om saltsjöfisket upptogs icke till behandling i 1734 års lag. Redan i ett av fiskerideputationen vid 1760—1762 års riksdag den 12 maj 1762 avgivet projekt till fiskeristadga inflöto emellertid såväl allmänna bestämmelser härom som ock vissa specialstadganden. Enligt projektet skulle i fråga om strandägarnas enskilda fiskerätt gälla, att jordäganderätten och densamma åtföljande enskilda fiskevatten uti havsskären ej finge sträcka sig längre ifrån landet eller jordägarens enskilda holmar och skär än notdräkten därifrån kunde nyttjas eller landfäste med rev och nät ansåges för möjligt, varför ock hela reddan därutänför skulle räknas för allmäningsfiske (6 §). Vidare föreslogos bestämmelser av innehåll, dels att uti de skärgårdar, där fiskare oklandrat och efter gammal vana ömsom fiskat vid varandras land och följt saltsjöfiskens efter dess drev och stånd, det skulle förbliva efter förra vanligheten (7 §), dels ock att då sill eller

annan saltsjöfisk vid stränder, holmar och skär, som tillhörde enskilda jordägare, tillstötte i sådan ymnighet, att dessa icke förmådde att bärga, fånga och tillgodogöra sig densamma, det ej borde förvägras andra, som därtill vore huggade, att i slikt fall deltaga med jordägare i fisket, när de sig därtill anmälde (8 §).

I en vid 1765—1766 års riksdag slutligen antagen allmän stadga och ordning för rikets havs-, skär-, ström- och insjöfiske, vilken utfärdades av Kungl. Maj:t den 14 november 1766 och utgör Sveriges första allmänna fiskerilag, föreskrevs såsom huvudregel, att saltsjöfisket inomskärs skulle anses som deras enskilda egendom, vilka ägde strand och holmar däromkring, samt att vid öppna havsstranden eller där ingen skärgård vore, så ock utom skären, jord- och strandägaren ej finge sträcka sin enskilda rättighet till fiske och vatten längre än hans 'landgrund' räckte, som vid stranden låge och därifrån utlöpte (2 kap. 6 §). Strandägarens sålunda fastslagna rätt inskränktes — förutom av nyssnämnda stadgande angående fritt fiske efter strömning i vissa fall vid skogs-, bergs- och stenstränder i Finland och de norrländska länen — jämväl av bestämmelsen, att uti de skärgårdar, där fiskare oklandrat och efter gammal vana ömsom fiskat vid varandras land och följt saltsjöfiskens efter dess drev, det skulle förbli efter förra vanligheten, därvid i synnerhet inga svenska undersåtar borde stängas ifrån nyttjandet av det yppade ymniga sillfisket i Nordsjön, vid vems stränder det vara mände; och skulle samma lag vara för sillfiske i Östersjön, varest någon ymnighet därav kunde visa sig (2 kap. 7 §).

1840 års
förslag.

På 1830-talet uppstod fråga om revision av fiskerilagstiftningen. I ett av kommerskollegium den 17 augusti 1840 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till förnyat reglemente för fisket förekom en föreskrift av innehåll, att sillfiske i Östersjön skulle utan avseende på äganderätten till stranden vara fritt, där någon ymnighet av denna fisk visade sig; med avseende å all annan slags fisk åter skulle vid nämnda kuststräcka fisket inomskärs anses som strandägarnas enskilda egendom (3 kap. 25 §).

Anmärkas må i detta sammanhang, att i ett av kommitterade inom vetenskapsakademien utarbetat, den 19 maj 1847 avgivet yttrande, innefattande anvisningar till stadganden för ett blivande fiskerireglemente, de kommitterade i fråga om strömmingsfisket anförde, att därom intet syntes vara att förordna, såvida ej ett allmännare antaget bruk skulle göra bibehållandet av en del av föreskriften i 1766 års fiskeristadga angående fritt fiske i Finland och de norrländska länen nödvändigt. Härvid hänvisade de tillika till bestämmelsen i samma stadga, att uti de skärgårdar, där fiskare oklandrat och efter gammal vana fiskat vid varandras land och följt saltsjöfiskens efter dess drev, det skulle förbli efter förra vanligheten (2 kap. 7 § förra delen), samt framhöllo, att denna bestämmelse, som i alla händelser måste i en ny stadga bibehållas, naturligtvis även gällde för strömmingsfiske och allt annat fiske.

1852 års
fiskeristadga.

Inom civildepartementet utarbetades sedermera ett nytt förslag till stadga om fiskerierna i riket, däri upptogs en föreskrift av innehåll, att i de rikets skärgårdar, där de fiskande av ålder oklandrat fiskat vid varandras stränder och följt havsfiskens efter dess drev, därvid borde förbli. Vid granskning

härav anmärkte högsta domstolen i utlåtande den 27 april 1852, bland annat, att den mot nämnda föreskrift svarande bestämmelsen i 1766 års fiskeristadga (2 kap. 7 §) ursprungligen huvudsakligen haft avseende endast på sillfisket i Nordsjön, varemot det, sedan reglementet för nordsjöfiskerierna den 21 juli 1774 tillkommit, skulle för framtiden erhålla en långt vidsträcktare betydelse för rikets hela västra kust, samt att angelägenheten således syntes fordra, att åt det ifrågavarande stadgandet återgäves dess ursprungliga betydelse att endast avse sillfångsten eller i allmänhet sådana slag av havsfisk, som ginge till stränderna i större drev eller stimmar, vilka det överstege den enskilde strandägarens förmåga att ensam uppfånga och i avseende på vilka i allt fall rättigheten att få följa fisken, allt efter som den flyttade sig från en strand till en annan, lände strandägarna själva till ömsesidig fördel. I överensstämmelse med högsta domstolens förslag inflöt i den nya fiskeristadgan, utfärdad av Kungl. Maj:t den 29 juni 1852, ett stadgande av innehåll, att i de rikets skärgårdar, där för fångande av sådan havsfisk, som ginge till stränderna i stora stimmar, de fiskande av ålder oklandrat fått följa fisken efter dess drev och fiska vid annans strand, därvid skulle förbliva (3 § andra stycket).

1852 års fiskeristadga upphävdes genom den nu gällande lagen om rätt till fiske. Till grund för denna låg ett den 15 november 1894 avgivet kommittébetänkande. Huvudreglerna i fråga om rätten att idka fiske i saltsjön återfinnas där i 1 och 2 §§. Enligt förstnämnda stadgande skulle varje svensk undersåte äga rätt att fiska i öppna havet, dock att vissa slag av fast fiske-redskap där finge utsättas endast med särskilt tillstånd. I 2 § föreskrevs, att saltsjöfisket inomskärs skulle tillhöra dem, som ägde stränder och holmar omkring fiskevattnet, medan vid öppna havsstranden och utom skären strandägarens enskilda fiskerätt skulle omfatta allt det vatten, som funnes till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtoge.

Den strandägaren sålunda principiellt tillkommande ensamrätten till fiske vid egen strand skulle emellertid vara underkastad åtskilliga inskränkningar. Enligt 3 § första stycket skulle sålunda, i huvudsaklig överensstämmelse med vad ditills gällt, strömmingsfiske med rörlig redskap inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län få idkas av varje svensk undersåte även vid annans strand å ställen, där sådant av ålder varit vanligt, såframt stranden bestode av skogsmark eller sten och ej av åker eller äng. Vidare skulle, enligt andra stycket, vid de delar av rikets västra kust, där för fångande av havsfisk, som ginge till stränderna i stora stim, de fiskande av ålder oklandrat följt fisken efter dess drev och fiskat vid annans strand, sådan rättighet fortfarande tillkomma dem. Slutligen föreslogs enligt 12 § andra stycket, att de fiskande, där de å viss ort av ålder oklandrat utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i lagen vore medgivet, skulle vara vid sådan rätt bibehållna.

Beträffande sin allmänna ställning till frågan om sedvanans betydelse vid fiskerilagstiftningens gestaltning yttrade kommittén:

Där rätten till fiske vore mer eller mindre oberoende av äganderätten till fiskevattnet, kunde under i övrigt gynnsamma förhållanden lätt uppstå en be-

Gällande
fiskerättslag.

folkning av yrkesfiskare, och om, såsom ofta vore fallet, denna vore för sin utkomst i väsentlig mån hänvisad till ett visst slags fiske eller fiske på en viss trakt, insåges lätt, vilken betänklig rubbning i levnadsvillkor kunde vållas av en lagförändring. Vad sålunda anförts gällde icke allenast de skrivna lagbuden utan i lika hög grad de rättsatser, som bildats genom sedvana. Enligt vad erfarenheten visade, spelade sedvanerätten i hithörande frågor en synnerligt stor roll. I skilda delar av landet mötte man i fråga om rätten till fiske en eller annan lokal, på sedvana grundad uppfattning, som avveke från den skrivna lagen men vore fast rotad i befolkningens rättsmedvetande. Utan att förbise de olägenheter, en dylik lokal rättsbildning medförde, hade kommittén likväl trots det icke kunna ifrågakomma att upphäva dessa rättsedvanor utan, såsom förslaget utvisade, funnit sedvanerättens resultat i hithörande fall böra erhålla uttryckligt erkännande i lagstiftningen.

Den begränsning till rikets västra kust, som stadgandet i 3 § andra stycket om det s. k. stimfisket erhöll i jämförelse med motsvarande bestämmelse i fiskeristadgan, innebar enligt kommittén endast en redaktionell jämkning. I denna del anfördes i betänkandet huvudsakligen följande:

Stadgandet i 3 § andra stycket syftade i främsta rummet på det ymniga sillfisket vid bohuslänska kusten men även på annat, i viss mån därmed jämförligt fiske. Sin nuvarande formulering hade detsamma erhållit vid högsta domstolens granskning av det förslag, som legat till grund för 1852 års fiskeristadga; och hade därvid, enligt vad högsta domstolens protokoll utmärkte, avsetts att från strandägarerätten undantaga fångsten av sådan havsfisk, som ginge till stränderna i sådan ymnighet, att det överstege strandägarens förmåga att ensam uppfånga densamma. Såvitt kommittén erfarit, hade någon tillämpning av ifrågavarande stadgande ej ägt rum annorstädes än vid rikets västra kust, särskilt Bohuslän. De arter av fisk, på vilka detsamma angivits vara tillämpligt, vore, förutom sillen, där denna förekomme i större ymnighet, skarp-sill, makrill och gråsej. Kommittén hade icke ansett sig äga skäl att föreslå några förändringar uti nyssnämnda stadgande. Väl lede det intet tvivel, att vid vissa delar av västkusten fiske vid främmande strand sedan lång tid tillbaka fått oklandrat bedrivas även efter annan fisk än den, som ginge i stora stim, och med hänsyn härtill hade det blivit ifrågasatt att på ett eller annat sätt vidga stadgandets tillämpningsområde. Då emellertid kommittén i 12 § av sitt förslag hemställt om uttryckligt erkännande av de lokala sedvanor, genom vilka på sidan om lagstiftningen strandägarens fiskerätt här och där blivit till andra fiskandes förmån inskränkt, hade nyss antydda avvikelse från de gällande bestämmelserna ej ansetts vara av behovet påkallad. En jämkning i redaktionen av ifrågavarande stadgande hade emellertid blivit av kommittén vidtagen. Då nämligen stadgandet ej ansåges tillämpligt på östersjökusten och något skäl för en förändring i detta avseende ej föreläge, föresloges en avfattning, som tydligen utmärkte, att detsamma avsåge endast rikets västra kust.

Efter att i fråga om 12 § andra stycket hava framhållit, att i många delar av landet fiskeristadgans bestämmelser om enskild strandägarerätt vid fiske icke tillämpats, utan att vid sidan av den skrivna lagen den uppfattningen sedvanemässigt gjort sig gällande, att fisket vore mer eller mindre fritt för allmänheten, framhöll kommittén, hurusom detta i främsta rummet gällde vissa delar av de kustlandskap, vilka först under 1600-talet förenats med Sverige, men att en mera omfattande undersökning helt säkert skulle giva vid handen, att en liknande sedvanerättslig uppfattning om fiskets frihet mån-

genstädes av ålder gjort sig gällande även vid östersjökusten. Härefter fortsatte kommittén:

De lokala sedvanor, om vilka nu talats, vore av alltför stor vikt för landets fiskarebefolkning för att vid en revision av fiskerilagstiftningen kunna lämnas obeaktade. Vådorna av mera väsentliga rubbningar i rådande grundsatser om fiskerätt hade redan framhållits; och till förekommande av dylika rubbningar syntes det vara av nöden, att lagstiftningen i förevarande fall, där sedvanerätten av särskilda anledningar kommit att erhålla större betydelse än på de flesta områden, och där den lokala naturen av dess resultat lade alltför stora hinder i vägen för dessas införlivande med den skrivna lagen, genom en allmän bestämmelse gäve sitt uttryckliga erkännande åt dessa resultat.

Ifrågavarande bestämmelse bibehölls oförändrad i det förslag, som av Kungl. Maj:t framlades för riksdagen, men blev inom denna föremål för omarbetning. Lagutskottet fann det visserligen kunna anses önskvärt, att lagstiftningen lämnade sitt skydd åt en fiskarebefolkning, som för utövande av sin näring icke hade någon rätt, allenast sed att lita sig till, men ansåg ej tillrådigt att tillmäta de lokala sedvanorna i allmänhet en sådan vikt, som föreslagits, utan att något verkligt behov av dylik inskränkning i den enskildes strandäganderätt kunde anses ådagalagt. I enlighet härmed och på i övrigt anförda skäl hemställde utskottet, att det föreslagna stadgandet i 12 § andra stycket skulle utgå, och att i stället i 3 § måtte upptagas en bestämmelse av innebörd, att de lokala sedvanorna tillerkändes rättslig betydelse endast vid fiske i saltsjön med rörlig redskap samt, i fråga om de östra och södra kusterna, med den ytterligare begränsning, att sedvanorna icke skulle gälla vid fiske inomskärs.

Det av 1894 års kommitté framlagda förslaget blev, såvitt nu är i fråga, i huvudsak godkänt av riksdagen, dock med den av lagutskottet beträffande 12 § andra stycket föreslagna ändringen. Lag i ämnet utfärdades den 27 juni 1896.

I en vid 1912 års riksdag väckt motion (nr 17 i andra kammaren) hemställdes, att riksdagen måtte besluta, att lagen om rätt till fiske skulle erhålla sådant tillägg, att strömmingsfiske medelst skötar inom Stockholms län kunde å ställen, där sådant av ålder varit vanligt, avgiftsfritt få idkas av varje svensk undersåte, såframt sommarnotvarp ej där funnes utmärkt.

Jordbruksutskottet, dit motionen hänvisades, fann i utlåtande (nr 27) — under åberopande särskilt av vad vid behandlingen av 12 § andra stycket i 1894 års kommittéförslag förekommit inom riksdagen — det kunna anses fastslaget, att de fiskare, vilkas intressen genom motionen skulle tillgodoses, icke sedan gammalt ägde någon rätt att bedriva strömmingsfiske i annans fiskevatten. Då enligt utskottets åsikt ett stadgande i den uti motionen antydda riktningen skulle alltför mycket ingripa på äganderätten till de hemman, till vilka fiskevattnet hörde och vilkas egentliga värde låge i detsamma, och dessutom mången gång bliva hemmansägarna till hinder att själva idka strömmingsfiske i deras fiskevatten, hemställde utskottet, att motionen icke måtte av riksdagen bifallas.

Första kammaren beslöt i enlighet med utskottets hemställan, varemot andra kammaren biföll ett reservationsvis framställt yrkande, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande den rätt till strömmingsfiske me-

**Fråga om
ändrad lag-
stiftning.**
1912.

delst skötar vid annans strand, som av ålder kunde anses hava tillkommit icke jordägande fiskare inom Stockholms läns skärgård, samt för riksdagen framlägga förslag till de åtgärder för tryggande av dessa fiskares utövning av sitt yrke, vartill en dylik utredning kunde föranleda. På grund av kamrarnas stridiga beslut förföll alltså frågan.

1919. I en den 6 december 1919 till Kungl. Maj:t inkommen skrivelse anhöllo åtskilliga fiskare i Kvarsebo socken av Östergötlands län om vidtagande av åtgärder för tillförsäkrande åt sökandena av rätt att utöva deras gamla näringsfång med skötfiske i Bråviken.

Med anledning av denna framställning anbefalldes Kungl. Maj:t — som redan tidigare uppdragit åt kammarkollegiet att verkställa utredning rörande fiskerättsförhållandena vid vissa av rikets kuster — kollegiet att utsträcka denna utredning till att omfatta jämväl återstående kuster, nämligen inom Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands och Kalmar ävensom Gotlands län.

1924. Inom kammarkollegiet verkställdes utredningen av kammarrådet A. W. Dufwa. Under återopande härav framlade kollegiet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1924 förslag till ändring i vissa delar av 1896 års fiskerättslag, innefattande bl. a., att fisket skulle i betydande omfattning frigivas.¹

1928 och 1930. Beträffande västkusten föranledde kammarkollegiets förslag efter vissa omarbetningar propositioner till 1928 och 1930 års riksdagar (nr 2 resp. 70); i anslutning till dessa propositioner erhöll varje svensk undersåte i stort sett rätt att vid rikets västra kust idka fiske även vid annans strand, såvitt angår Göteborgs och Bohus samt Hallands län dock endast med rörlig redskap, allt i huvudsaklig överensstämmelse med dittills gällande sedvanor.

I fråga om rikets övriga kuster innehöll förslaget huvudsakligen de ändringar i dittills gällande rätt, att strandägares enskilda fiskerätt inomskärs inskränktes till att omfatta allenast det vatten, som funnes till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtogs, samt att i sådant vattenområde fiske finge jämväl av annan än strandägare bedrivas, där de fiskande av ålder oklandrat utövat fisket. I vad förslaget avsåg dessa kuster, befanns detsamma ej ägnat att omedelbart läggas till grund för någon lagstiftning i ämnet. Beträffande särskilt det ifrågasatta lagfästandet av sedvanemässigt rådande förhållanden å vissa nu ifrågavarande delar av ostkusten anmärkte chefen för justitiedepartementet i den nyss berörda propositionen till 1928 års riksdag, att frågan om vilka åtgärder i detta och liknande fall lämpligen borde vidtagas, tydligen icke låte sig bedöma utan ingående lokala undersökningar.

I en vid 1928 års riksdag väckt motion (nr 304 i andra kammaren) hemställdes, att riksdagen, i samband med behandling av sistberörda proposition, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om fortsatt och skyndsamt utredning samt framläggande av förslag angående ändrade bestämmelser om fiskerätten i rikets östra delar med särskilt aktgivande på strömmingsfisket i Bråviken. Till stöd för yrkandet anfördes huvudsakligen följande:

Av ålder hade fiskarebefolkningen vid Bråviken ansett sig hava rätt att

¹ Förslaget innefattas i den å sid. 7 omnämnda utredningen.

fritt utöva fiske därstädes, och de flesta yrkesfiskarna i dessa trakter torde vid beräklandet av sina ekonomiska möjligheter i mycket stor utsträckning hava förlitat sig till den inkomst, som strömmingsfisket medelst skötar ansetts kunna lämna. Under en lång tid hade också detta strömmingsfiske fortgått i Bråviken utan några svårare störningar från strandägarnas sida. Någon gång hade visserligen personligt ingripande till förhindrande av det fria strömmingsfisket förekommit, men den icke strandägande fiskarebefolkningen hade likväl fortsatt sitt arbete under förlitande på att bestämmelsen i 12 § 1896 års fiskelag angående den rätt till fiske, som urminnes hävd skapade, tydligen måst äga tillämpning på deras förhållanden. Med tiden hade emellertid vissa strandägare allt mer energiskt bestritt, att någon sedvanerätt där kunde anses föreligga, och till slut hade en av strandägarna, innehavare av ett gods på Vikbolandet, anställt åtal mot en fiskare, som bedrivit skötfiske i det vatten, över vilket godsägaren ansåge sig hava rätt att ensam förfoga. Den senares talan hade ogillats av underrätten — dock icke med anledning av den av fiskarebefolkningen åberopade sedvanerätten utan på grund därav, att det omtvistade vattenområdet ansetts icke vara att hänföra till det egentliga inomskärsområdet — men sedermera bifallits av hovrätten. — Då varje stadgande om sedvanerätt, vilken form det än kunde få, lätt torde kunna göras till föremål för olika tolkningar, vilka i sin tur nog kunde medföra rätt allvarliga tvister, syntes den bästa lösningen av denna fråga vara, att för det ifrågavarande vattenområdet införa bestämmelse om fritt fiske med rörlig redskap, varmed även måste förstås skötar, dock med undantag för de delar av området, som vore belägna till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtog. Genom en sådan bestämmelse bleve såväl strandägarnas som den icke strandägande fiskarebefolkningens intressen behörigen tillgodosedda, samtidigt som det ofta svårbedömda spörsmålet om var gränsen ginge mellan utomskärsområdet och inomskärsområdet icke vidare komme att vålla några bekymmer vid behandlingen av fiskerättsfrågor. Genom den undersökning rörande fiskerättsförhållandena inom, bland andra, Östergötlands län, som verkställt av kammarrådet A. W. Dufwa, hade denne funnit förhållandena där sådana, att fisket även i denna del av landet borde jämväl inomskärs vara fritt med undantag för det område, som från 2 meters stadigt djup sträckte sig ut 180 meter. — Om man betraktade förhållandena i enbart tvenne Bråvikssocknar, funne man, att ett synnerligen stort antal familjer, därest det fria strömmingsfisket omöjliggjordes, skulle komma att berövas en inkomst, som för familjerna i fråga varit av avgörande betydelse. I övertygelse om att strömmingsfisket varit ett för dem fullt tillåtet näringsfång, hade de i båtar och redskap nedlagt ett stort kapital, som skulle bliva i det närmaste värdelöst, om den enligt deras åsikt urgamla rätten att fritt bedriva strömmingsfiske ginge dem ur händerna. Enbart Kvarsebofiskarnas kapitalplaceringar i båtar och redskap hade år 1918, det senaste år varom uppgifter erhållits, uppgått till icke mindre än 83,000 kronor. Denna siffra torde ge en god föreställning om strömmingsfiskets betydelse för fiskarebefolkningen vid Bråviken. Blev strömmingsfisket genom av strandägarna öppnade processer och genom frånvaron av för fiskarebefolkningen betryggande lagbestämmelser de icke strandägande fiskeriyrkesmännen berövat, eller komme fisket i fråga att inpressas under betungande ekonomiska villkor, skulle antagligen en icke ringa del av ifrågavarande fiskarebefolkning nödgas att avflytta för att söka sin utkomst på annat håll, vilket givetvis bleve liktydigt med stora förluster; också för dem, som vore i stånd att kvarstanna, skulle stora ekonomiska svårigheter komma att göra sig gällande. Även ur allmänna ekonomiska synpunkter komme antydda situation att vålla stor skada. Strandägarna, för vilka i de flesta fall jordbruket väl vore och måste vara huvudsaken, torde aldrig komma att bedriva ett så rationellt

strömmingsfiske som yrkesfiskarna, och en arrendering av visst vatten skulle knappast i detta hänseende kunna hjälpa upp saken. Strömmingsfisket vore tydligen till sin natur sådant, att det ofta måste sträckas ut över mycket vida vattenområden, och det torde väl därför vara svårt för en arrenderiskare med strömmingsfisket såsom huvudsyssla att begränsa sin verksamhet till en viss mindre fjärd.

Jordbruksutskottet, dit motionen hänvisades, hemställde i utlåtande (nr 33), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att klarlägga, vilka åtgärder vore erforderliga för reglerande av förhållandena rörande strömmingsfisket med skötar och vinternot å vissa delar av rikets ostkust, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, var- till utredningen kunde giva anledning. Till stöd för sin hemställan framhöll utskottet:

Å rikets ostkust torde icke vara fråga om några väsentliga intressekonflikter annat än beträffande strömmingsfisket, vilket i dithörande skärgårdar idkades av såväl strandägare som yrkesfiskare. I allmänhet torde de strandägare, som förfogade över större vattenområden, tillgodogöra sig detta fiske genom notdragning, under det att de smärre strandägarna och yrkesfiskarna fiskade med skötar eller, då is låge, med vinternot. I fråga om skötfisket vore särskilt att märka, att detta ägde rum över ganska vidsträckta områden, där det gällde att i ett sammanhang följa fiskens stim. Enär begreppet inomskärs i fiskerättsavseende torde anses äga ungefär samma innebörd som då det gällde sjöfart i allmänhet, följde därav, att det strömmingsfiske, som bedreves av yrkesfiskarna och givetvis även av de mindre strandägarna, i icke ringa omfattning torde äga rum i annans fiskevatten. Möjlighet skulle härigenom föreligga för de större strandägarna att praktiskt taget utestänga de förra från den näring, varav de för sitt livsuppehälle vore beroende. Och en viss tendens i dylik riktning hade tydligen på sina håll börjat göra sig gällande. Det sedvanefiske, varom fråga vore, ägde alltså intet stöd i gällande fiskerättslag. Det nuvarande läget torde emellertid påkalla överväganden från statsmakternas sida i syfte att söka åvägabringa en reglering av förhållandena på området. Att ett behov i detta hänseende föreläge syntes ock departementschefen vilja antyda, men de av honom gjorda uttalandena torde dock närmast innebära, att några åtgärder tillsvidare icke skulle komma att vidtagas. Vid sådant förhållande hade utskottet i likhet med motionärerna ansett framställning därom böra göras hos Kungl. Maj:t. Såsom redan antytts, torde utredningen böra begränsas till att avse strömmingsfisket med skötar och vinternot. Utskottet förutsatte givetvis, att jämväl strandägarnas berättigade intresse i denna sak skulle bliva under utredningen vederbörligen beaktat. Utskottet ansåge sig alltså i anledning av motionen böra förordna en framställning till Kungl. Maj:t av antytt innehåll.

Utskottets hemställan med begäran om utredning i frågan bifölls av kamrarna, i anledning varav den av mig nu anmälda riksdagsskrivelsen avläts.

**Utredning
inom Justi-
tiedeparte-
mentet.**

Undersök-
ningar på ort
och ställe.

Den av riksdagens skrivelse föranledda utredningen har verkställt inom justitiedepartementet. Sedan enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande jag den 23 maj 1931 tillkallat fiskeriintendenten fil. dr Christian Hessle och hovrättsassessorn Carl Romberg att biträda vid densamma, hava av dem under tiden juni—oktober samma år offentliga sammanträden med ordsbefolkningen hållits på sammanlagt 27 platser utmed kusterna av Blekinge, Kalmar, Östergötlands, Sö-

dermanlands, Stockholms och Uppsala län. Ändamålet med dessa sammanträden har varit — förutom att erhålla uppgifter om förekomsten av strömmingsfiske vid olika delar av ifrågavarande kust samt de fångstätt, som därvid begagnas — huvudsakligen att vinna upplysning angående rådande sedvänjor i fråga om strömmingsfiskets utövande, särskilt med avseende å förhållandet mellan strandägare och icke strandägande fiskare. Vid sammanträdena, som varit talrikt besökta, hava tillstädeskommit såväl yrkesfiskare som strandägare. För att en fullständig bild av fiskeförhållandena skulle erhållas, har till ledning vid undersökningen å generalstabens karta inlagts ett större antal smärre fiskevattensområden, som försetts med fortlöpande nummer, och särskild förhandling ägt rum beträffande fiskeförhållandena inom varje sådant område. Sålunda hava de vid sammanträdena närvarande anmodats lämna uppgifter, huruvida inom varje område strandägarna göra anspråk på ensamrätt till strömmingsfisket i eget vatten eller om sagda fiske, särskilt garnfisket, där bedrivits fritt även av andra personer. I förstnämnda fall har undersökts, om strandägarnas anspråk efterkommit eller eljest på något sätt utåt kommit till uttryck samt sedan huru lång tid uppgivna förhållanden varit rådande. Där åter garnfisket varit fritt för andra än strandägarna, hava upplysningar inhämtats särskilt om de inskränkningar härutinnan, som till äventyrs gjorts gällande från dessas sida. I enstaka fall, då de vid sammanträdena lämnade meddelandena icke syntes giva en tillförlitlig bild av förhållandena inom en viss ort, hava kompletterande uppgifter införskaffats från trovärdiga personer. Slutligen hava en del upplysningar erhållits genom inkomna skrifter. Över vad vid sammanträdena förekommit hava upprättats särskilda protokoll, vid vilka fogats nyssnämnda kartor.

Angående förhållandena vid kusterna av *Gotlands län* har någon förnyad utredning icke ansetts erforderlig. Det enda inomskärsområde därstädes med tillräckligt djup för strömmingsfiske är Fårösund. Vid av kammarrådet Dufwa år 1920 verkställd undersökning upplystes, att inom sistnämnda vatten allt fiske, utom efter ål med viss redskap, sedan gammalt vore fritt för envar. Denna uppgift, vars riktighet aldrig ifrågasatts, torde alltjämt äga giltighet. — Anmärkas må, att nu ifrågavarande lagbestämmelser sakna betydelse för *Skånes* vidkommande. Detta landskaps östersjökust är nämligen helt öppen utom närmast gränsen mot Blekinge, där ett obetydligt skärgårdsområde förefinnes. På grund av djupförhållandena kan emellertid strömmingsfiske ej bedrivas därstädes.

Av den vunna utredningen framgår till en början, att *notfisket* efter strömming överallt är förbehållet strandägarna och att dessa även på de platser, där strömmingsfisket med garn eljest betraktas som fritt för envar, ej vilja tillåta sistnämnda fiskes bedrivande till men för notfisket. I fråga om strömmingsfisket med *garn* utvisar utredningen beträffande de särskilda länen i huvudsak följande.

Blekinge län.

Inom Blekinge län bedrivs strömmingsfiske med garn i större eller mindre omfattning inom hela skärgården från Pukavik i väster till Torhamns udde i

öster. Notfiske av större betydelse förekommer endast i östra delen av länet eller på sträckan från Tromtö till Hästholmen. Inom hela ifrågavarande skärgårdsområde är med härefter nämnda undantag garnfisket sedan gammalt fritt för envar åtminstone på något avstånd från land. De tvister, som här och var i länets östra del uppkommit mellan strandägarna och de icke strandägande fiskarna, synas hava föranletts av att de senare gjort intrång i notvarpen eller på vissa av strandägarna nyttjade garnfiskeplatser på grunt vatten nära land. Allt strömmingsfiske är sedan något år tillbaka förbjudet inom Karlshamns stads hamnområde, sannolikt av hänsyn till trafiken. I Karlskrona stads fiskevatten, som är utarrenderat, samt det till Hästholmens by i Torhamns socken hörande vattnet är garnfisket förbehållet vederbörande strandägare eller arrendatorer; ännu för kort tid sedan synes emellertid även inom sistnämnda områden garnfiske hava bedrivits fritt av envar.

Beträffande Blekinge läns ostkust har särskild undersökning ej företagits. Vid de delar av denna kuststräcka, där skärgård förekommer, kan emellertid i följd av naturförhållandena garnfiske efter strömming ej eller endast i mycket ringa omfattning bedrivas inomskärs.

Kalmar län.

Av Kalmar läns kust har vid sammanträdena undersökning skett beträffande den norra delen från och med Herrholmsfjärden inom Misterhults socken. Vid fastlandskusten söder om nämnda fjärd fiskas enligt i annan ordning vunna upplysningar strömming endast undantagsvis med garn inomskärs. Sådant fiske förekommer sålunda innanför Runnö i Döderhults socken, vid Norssö och Våldö samt i Mönsteråsviken inom Mönsterås socken ävensom innanför Lövä i Ålems socken. Detta fiske synes hava utövats endast av vederbörande strandägare själva. Uppenbarligen är detsamma ej tillräckligt givande för att främmande fiskare skulle lockas att utnyttja detsamma. Enahanda förhållande råder i Herrholmsfjärden. Vid kusten av Öland finnes blott ett obetydligt inomskärsområde. Inom detta kan i följd av det ringa vattendjupet strömmingsfiske ej bedrivas.

Inom Misterhults sockens skärgård från Herrholmsfjärden till den omkring 12 kilometer längre norrut belägna Stora Bergön har garnfisket efter strömming sedan lång tid tillbaka förbehållits strandägarna, vilka själva utövat detsamma. I nordligaste delen av samma socken liksom inom Västrums socken har däremot sagda fiske till på senaste tid i allmänhet varit fritt på något avstånd från land åtminstone för ortens fiskarebefolkning. Beträffande det s. k. Lökholmsdjupet mellan Marsö och Nävelsö har dock upplysts, att garnfisket där sedan länge vore strandägarna förbehållet. På den öppna delen av Gåsfjärden har ifrågavarande fiske enligt uppgift ansetts fritt för alla intill år 1930, då emellertid strandägarna i samband med företaget skifte av fiskevattnet förbjudit andra än dem, som äga del i fjärden, att fiska därstädes. I de under hemmanen Samsvik och Dagsbo lydande delarna av Värkebacksviken hava sedan 5—6 år tillbaka vederbörande strandägare likaledes gjort anspråk på ensamrätt jämväl till garnfisket; eljest är inom sistnämnda vik detta alltjämt fritt för envar utom under lektiden.

Vid övriga delar av Kalmar läns kust, belägna inom Västerviks stad samt Gladhammars, Törnfalls, Gamleby, Lofta, Loftahammars, Västra Eds, Östra Eds och Tryserums socknar, synes strömmingsfiske med garn, där dylikt i någon nämnvärd omfattning förekommit, i allmänhet hava av ålder bedrivits fritt åtminstone av närboende fiskare utom i vissa härefter angivna, djupt inträngande vikar och fjärdar; dock göra strandägarna även eljest i regel anspråk på enskilt fiske i närheten av stränderna, där de flerstädes bedriva garnfiske i särskilda sedan gammalt nyttjade 'landsättningar'. I Lucernafjärden och Gamlebyviken, vilka tillsammans bilda ett slutet, mestadels helt smalt vattenområde av omkring 3 mils längd, förbehålla sig strandägarna ensamrätt till allt fiske. Inom Västerviks stad tillhörande delar av förstnämnda fjärd tillåtas dock stadens invånare att fiska, och i Gamlebyviken synes det förr, då garnfiske efter strömming där idkades i mindre omfattning, hava stått grannar fritt att sätta garn på varandras områden. I den norra, på öar och holmar rika delen av Gudingefjärden, varest fisket till stor del är särskilt utarrenderat, hava inga andra än fiskerättsinnehavare tillåtits att fiska, varemot i fjärdens mellersta och södra, mera öppna delar strömmingsfiske med garn alltså är fritt för envar under förutsättning, att notfisket ej därigenom lider avbräck. I de innanför Gudingefjärden belägna vikarna Syrsan och Bågviken göra strandägarna anspråk på ensamrätt till strömmingsfisket; grannar hava dock opåtaligt fått idka dylikt fiske med garn i varandras vatten. I skärgården utanför Gudingefjärden (öster om Gränsö samt öarna Södra och Norra Malmö) förbehålla sig de flesta strandägare jämväl garnfisket efter strömming; såvitt den södra delen av detta område angår, synes emellertid berörda anspråk hava gjorts gällande först på senare tid. I de s. k. Söderö- och Hamnödjupen söder om Kvädö hava väl enligt uppgift strandägarna sedan länge gjort anspråk på ensamrätt till garnfisket, men icke strandägande fiskare från såväl närbelägna som mera avlägsna orter synas det oaktat opåtaligt hava bedrivit dylikt fiske därstädes. I den delvis inom Östergötlands län belägna, djupt inträngande och smala Valdemarsviken är strömmingsfisket även med garn av gammalt förbehållet strandägarna.

Östergötlands län.

A Östergötlands läns kust äro förhållandena med avseende å strömmingsfiskets bedrivande inomskärs i stort sett väsentligen olika i de södra och de norra delarna.

Vid den södra, inom Gryts socken belägna delen, utgörande omkring två femtedelar av länets kuststräcka, räknat i rät linje mellan länsgränserna, har i allmänhet garnfiske efter strömming av ålder bedrivits fritt åtminstone av respektive orters fiskarebefolkning; strandägarna hava dock i regel förbehållit sig allt fiske i vattnet närmast land, varjämte de här liksom annorstädes fordrat, att deras egna 'skötsättningar' och notvarp respekterats. Det enda mera omfattande vattenområde vid denna del av kusten, där strandägarna sedan gammalt gjort anspråk på ensamrätt till garnfisket, synes vara den förut nämnda Valdemarsviken. Även i en del trånga vikar vid Häsko samt vid

Getterö torde enahanda förhållande vara rådande; garnfiske bedrivs emellertid där endast i ringa omfattning. Utanför Stora Älö och Bokö hava sedan ett tjugotal år tillbaka strandägarna velat till skydd för av dem bedrivet ålfiske helt förhindra andra personer att nyttja deras fiskevatten, utan att de likväl företagit några särskilda åtgärder mot främmande garnfiskare. En delägare i Kettilö by har under år 1916 lagfört personer, som olovligen fiskat strömming med garn i hans vatten, och den nuvarande ägaren av Håskö, vilken tillika äger del i Gräsmarö by, har uppgivit sig endast på framställd begäran tillåta dylikt fiske på de mera öppna delarna av sina fiskevatten. Slutligen är sedan 10—15 år tillbaka allt fiske från obehörigas sida förbjudet på de under Ängelholms fideikommiss och egendomen Fredriksnäs lydande delarna av Orrfjärden; vid Ängelholm upplåtes rätt till strömmingsfiske mot erläggande av vattenlott, medan det till Fredriksnäs hörande fisket är utarrenderat.

Vad därefter beträffar de till S:t Anna, Börrums, Skällviks, Mogata, Skönberga, Täby, Kuddby, Å, Östra Ny, Rönö och Jonsbergs socknar hörande vattenområdena från Gryts sockens norra gräns till Arkösund, är garnfisket efter strömming av ålder fritt på den i sydligaste delen av området belägna Finnfjärden, i allt fall dennas yttre parti, samt fjärdarna därutanför ävensom i vattnet omkring de s. k. Treskären i Slätbaken, vilka ansetts tillhöra kronan. Möjligen gäller enahanda förhållande även beträffande vissa delar av Löns huvud- och Svanfjärdarna jämte vattnet närmast söder om Arkön, om vilka sistnämnda områden stridiga uppgifter lämnats. Ätminstone förr torde garnfiske därstädes hava bedrivits fritt. Inom övriga delar av nu ifrågavarande område, omfattande huvudsakligen Gropviken, Tränöfjärden och Slätbaken jämte den därutanför belägna skärgården, är i regel allt fiske strandägarna förbehållet. Framhållas bör emellertid, att strömmingsfiske med garn här i allmänhet bedrivs i ringa omfattning. Dylikt fiske av större betydelse förekommer här endast i Merumsfjärden och Slätbaken, vilka tillsammans bilda ett isolerat, jämförelsevis smalt vattenområde av omkring 1½ mils längd, ävensom på Aspöfjärden innanför Aspöja samt möjligen i den yttersta delen av skärgården utanför Kallsö, inom vilket sistnämnda område strandägarnas anspråk på ensam förfoganderätt över vattnet emellertid uppgives vara förestavat särskilt av hänsyn till deras sälskytte.

I den norr om Arkösund inom Jonsbergs socken belägna skärgården utanför Bråvikens mynning torde strömmingsfisket i allmänhet sedan länge vara helt förbehållet strandägarna. I områdets mellersta del, där skärgården är tät, bedrivs dylikt fiske dock endast i ringa omfattning. I Lindöja vatten upplåtes rätt till såväl not- som garnfiske efter strömming mot vattenlott. I de inre delarna av området, tillhörande Broxvik, synes garnfisket vara av jämförelsevis ringa betydelse, i det att inga andra än godsets egna torpare tillåtas att därstädes bedriva dylikt fiske; jordägaren idkar själv endast notfiske. Olovligt fiskande med garn på den under Broxvik lydande, jämförelsevis öppna Bosöfjärden har i ett fall på senare tid föranlett åtal.

I den egentliga Bråviken hava, såsom förut anmärkts, särskilt på senare år skarpa intresse motsatser gjort sig gällande mellan å ena sidan strandägarna på

södra sidan av viken samt å andra sidan den på norra sidan bosatta talrika fiskarebefolkningen, som äger ingen eller obetydlig strand och därför är hänvisad att söka sin utkomst genom garnfiske å annans vatten. Förhållandena i fråga om strömmingsfisket äro även väsentligt olika på ömse sidor av viken.

Inom de på södra sidan belägna socknarna — Häradshammar, Östra Husby, Östra Stenby, Konungssund och Dagsberg — samt Norrköpings stads område förbehålla sig åtminstone numera strandägarna så gott som överallt ensamrätt även till strömmingsfisket medelst garn. Endast omkring de s. k. Kopparbogrunden i norra delen av Östra Stenby sockens vattenområde är garnfisket alltjämt fritt för envar. Vid Lönö i Häradshammars socken synes före år 1924 dylikt fiske hava bedrivits i stor omfattning särskilt av fiskare från Kvarsebo socken; egendomens nuvarande ägare, som uppgivit sig helt utnyttja dess vatten för notfiske, gör anspråk på ensamrätt till allt fiske därstädes och har även i rättegång erhållit sin talan härom bifallen. Inom Dagsbergs socken hava strandägarna förbehållit sig skötfisket efter strömming först på senare år; dessförinnan ansågs sagda fiske därstädes fritt för en var utanför '180-meterslinjen'.

Utanför den del av Bråvikens norra strand, som är belägen inom Östergötlands län, eller alltså de vatten, som tillhöra Kvillinge, Krokeks och Kvarsebo socknar, har i allmänhet strandägarnas enskilda fiske varit inskränkt till vattnet inom 180 meter från land samt i notvarpen; därutanför har garnfisket efter strömming av ålder varit fritt för envar. Endast omkring de under ecklesiastika bostället Östankärr lydande Järknöarna nära gränsen mot Södermanlands län synes fisket i sin helhet sedan längre tid tillbaka hava varit vederbörande fiskerättsinnehavare förbehållet. På senare år har strandägaren förbjudit allt garnfiske från andra personers sida i vattnet omkring det s. k. Svintaskär, tillhörigt ägaren av hemmanet Ekeby i Dagsbergs socken men beläget inom Krokeks socken, och vid Östkinds häradsallmännings strand i Kvarsebo socken är garnfiske numera tillåtet endast mot erläggande av vattenlott.

Framhållas kan i detta sammanhang, att det bland fiskarebefolkningen vid Bråviken synes vara en allmänt utbredd uppfattning, att denna vik är att betrakta såsom en 'öppen havsvik' och att före tillkomsten av nu gällande lag om rätt till fiske strandägarerätten där varit lagligen inskränkt till vattnet närmast land.

Södermanlands län.

Inom Södermanlands län har i allmänhet strömmingsfisket med garn inomskärs av ålder varit fritt även för andra än vederbörande strandägare, åtminstone på något avstånd från land. Endast i Marsviken mellan Tunabergs och S:t Nikolai socknar, i den inom sistnämnda socken belägna Aspafjärden, där strömmingsfiske dock huvudsakligen bedrivs med not, bland de talrika öarna och holmarna utanför östra delen av Svärta sockens kust och i Dragsviken omkring Skeppa i Bälunge socken ävensom i Näslandsfjärden på gränsen till Stockholms län synes garnfisket sedan längre tid tillbaka vara för-

behållet strandägarna. Sedan början av detta århundrade hava strandägarna gjort gällande ensamrätt till allt fiske jämväl i större delen av den till Södermanlands län hörande delen av Bråviken, och enahanda anspråk har även framställts av ägaren till Lacka i Västerljungs socken beträffande detta hemmans fiskevatten; inom sistnämnda områden är fisket i allmänhet utarrenderat.

Stockholms län.

Även beträffande Stockholms län gäller som allmän^o regel, att strömmingsfisket med garn i de vatten, där sådant fiske överhuvud taget idkas i nämnvärd omfattning, sedan gammalt är fritt för envar åtminstone på något avstånd från land; stundom är denna frihet förbehållen grannar eller andra närboende. Såsom av det följande framgår, är dock inom enstaka områden annat förhållande rådande sedan längre eller kortare tid tillbaka.

Utanför den södra delen av länets kust eller sträckan från gränsen mot Södermanlands län till Dalarö synes ifrågavarande fiske hava sedan längre tid tillbaka varit vederbörande strandägare förbehållet allenast i några djupt inträngande fjärdar vid eller i närheten av länsgränsen, nämligen Näslands-, Järna- och Halls- samt Mörkar- och Kaggefjärdarna; åtminstone inom de båda sistnämnda är dock garnfisket av jämförelsevis ringa betydelse. Vidkommande till Stockholms län hörande delar av de utanför nu nämnda vattenområden belägna Himmer- och Svärdsfjärdarna har upplysts, att garnfisket där ännu för ett tiotal år sedan varit fritt för envar, men att efter en rättegång, som under år 1922 anhängiggjorts av dåvarande innehavaren av Fällnäs fideikommiss och ägaren av Herrhamra egendom mot personer, som clovligen fiskat strömming med garn i Svärdsfjärden, allt fiske från obehörigas sida i berörda vatten förbjudits; förbudet synes emellertid ej hava upprätthållits. Vid nu ifrågavarande kuststräcka är garnfiske vidare åtminstone numera förbjudet för andra än vederbörande fiskerättsinnehavare i norra delen av Gårdsfjärden samt sundet mellan Inre Gården och fastlandet ävensom bland öarna och holmarna på otsidan av Muskö och Yxelön.

Inom skärgårdsområdet norr om Dalarö till och med Ljusterö och Möja socknar förbehålla sig strandägarna sedan länge ensamrätt jämväl till strömmingsfiske med garn dels i vissa trängre vatten, nämligen Kalvfjärden och möjligen även Älmorasundet inom Tyresö socken jämte vikarna och sunden mellan Värmdön samt Farsta-, Ingarö-, Fågelbro- och Vindölanden — dock med undantag av den mera öppna delen av Älgöfjärden mellan Värmdön och Vindö —, dels ock i vattnet omkring Grinda i norra delen av Värmdö socken, varest rätt till garnfiske upplåtes mot s. k. skötlejd. Vid Gällnö och Vårholma i sistnämnda socken samt Margretelund i Österåkers socken, där tidigare skötlejd upptagits, fordras enligt uppgift ej längre sådan avgift, vadan garnfisket i dessa hemmans vatten numera synes vara fritt. Under de senaste tjugu åren har vid Skägga, Sund m. fl. å norra delen av Värmdön belägna fastigheter, som förvärvats av personer, hemmahörande i eller utflyttade från Stockholm, allt fiske från obehörigas sida förbjudits.

Vad den nordligaste delen av Stockholms läns kust angår, har garnfisket

efter strömming uppgivits vara sedan längre tid tillbaka förbehållet strandägarna allenast bland öarna i södra delen av Gräsö socken och vid motliggande strand av Börstils socken ävensom i några enstaka trånga vattenområden, där nämnda fiske dock synes vara av mycket ringa betydelse. I Svartlöga, Blidö och Furusunds vatten inom Blidö socken hava strandägarna på senaste tid gjort anspråk på ensamrätt till allt fiske; beträffande Svartlöga och Blidö har detta krav rests i samband med pågående delning av fiskevattnen.

Uppsala län.

Inom Uppsala län förekommer garnfiske efter strömming inomskärs endast i vissa delar av Lövestabukten. Sagda fiske har här av ålder varit fritt för envar även i närheten av land.

Från befolkningen i de av utredningen omfattade områdena hava inkommit åtskilliga framställningar, innefattande önskemål med avseende å den ifrågasatta nya lagstiftningen.

Inkomna
fram-
ställningar.

Enligt en den 19 januari 1929 till justitiedepartementet inkommen skrivelse har å ett den 30 december 1928 hållet offentligt möte med *yrkesfiskare inom Gryts och S:t Anna socknar av Östergötlands län* — enligt uppgift besökt av över 100 yrkesfiskare, därav 35 strandägare — enhälligt beslutats ett uttalande av innehåll, bland annat, att strömmingsfiske med garn borde vara tillåtet för verkliga yrkesfiskare i allt vatten såväl inom- som utomskärs på ett avstånd från närliggande strand av 180 meter, räknat från 2 meters stadigt djup, dock att utanför nämnda gräns belägna strömmingsnotvarp borde, såframt de verkligen användes, respekteras av de fiskande.

Den 16 mars 1929 har lantbruksstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat en framställning från *Sörmlands skärgårdsfiskareförbund*, i vilken hemställts dels om upphävande av åtskillnaden i rättsligt avseende mellan utomskärs- och inomskärsområdena samt om bibehållande av området till och med 180 meter från stadigt 2-metersdjup, räknat från fast land, kobbar och skär, till förmån för strandägarna, vilka även skulle äga företrädesrätt att utsträcka notvarp utanför nämnda linje, dels ock om föreskrift, att vid allt garnfiske utom grundfiske till havs ett avstånd av 200 meter borde lämnas mellan 'skötränderna'.

I en den 26 oktober 1931 till Kungl. Maj:t inkommen skrivelse hava åtskilliga *strandägare å Grinda och Gällnö i Värmdö socken av Stockholms län*, framhållit, att ett frigivande av garnfisket skulle lända dem till ekonomisk förlust, samt att en dylik åtgärd under alla förhållanden borde begränsas till de större, öppna fjärdarna. Härutinnan hava de närmare anført följande:

Av ålder hade i deras trakter fisket efter såväl strömming som annan fisk varit förbehållet strandägarna. Främmande fiskare hade visserligen på flera ställen erhållit rätt att bedriva strömmingsfiske med garn men endast mot erläggande av skötlejd till strandägaren. Fiskerätten hade därför ansetts som en värdefull tillgång för denne. Vid taxering av fastigheterna liksom vid bestämmande av köpeskillning för desamma hade hänsyn tagits till detta värde, och delning av fiskevattnet hade verkställts med avsevärda kostnader. På en del håll, där fiskevattnet utarrenderats, hade även rätten att uppbära skötlejd överlåtits å arrendatorn, varvid arrendet bestämts med hänsyn till denna

förmån. Ett införande av rätt för envar att fritt idka garnfiske å Grinda och Gällnö vatten skulle därför för ägarna medföra direkt ekonomisk skada. Därest emellertid strömmingsfisket i viss utsträckning ansåges böra frigivas, syntes det rimligt, att en sådan åtgärd begränsades till de större, öppna fjärdarna. Strömmingsfisket inom ett visst område från land — t. ex. intill 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtogs — borde förbehållas strandägaren. Dessutom borde sådana bestämmelser meddelas, att hans rätt till brukliga notvarp skyddades under den tid, då notfiske förekomme. Ett frigivande av fisket utan dessa inskränkningar syntes mindre lämpligt. Främmande fiskare skulle då kunna hindra strandägaren att utnyttja iordningställda notvarp och att bedriva annat strandfiske. Därigenom skulle i stor utsträckning uppkomma slitningar mellan fiskare och strandägare. Det syntes även uppenbart, att därest strömmingsfisket i större eller mindre omfattning frigåves, full ersättning borde lämnas strandägarna för därigenom uppkommande förlust.

Liknande synpunkter hava även anförts i särskilda under utredningens gång inkomna skrivelser från ett flertal *strandägare i Ornö och Nämdö m. fl. socknar av Stockholms län*, i vilka skrivelser som allmän regel i en blivande lag om fiske föreslagits, att strömmingsfiske med garn skulle få av annan än strandägare idkas i fjärdarna inomskärs intill ett avstånd av 180 meter från stranden med undantag dock för de platser, där vissa notvarp eller dylikt finnes, på vilka platser garnfiske icke utan strandägarens tillstånd borde få äga rum närmare stranden än 300 meter.

Anmärkas må, att då vid de i orterna hållna sammanträdena strandägare i åtskilliga fall motsatt sig ett frigivande av garnfisket efter strömming inomskärs, detta i allmänhet synes hava varit föranlett av farhågor dels för intrång i deras egna notvarp eller skötsättningar och å det av dem utövade s. k. fjällfisket eller fisket efter annan fisk än strömming, dels ock för att främmande fiskare skulle komma att i så stort antal besöka deras fiskevatten, att de själva bleve undanträngda därifrån.

**Statistiska
uppgifter
om ström-
mingsfisket.**

Utefter de kuststräckor, varom nu är fråga, är fisket efter strömming det utan gensägelse viktigaste. Under år 1929, då strömmingsfisket dock i allmänhet var jämförelsevis litet givande, utgjorde inom Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Blekinge län sammanlagda värdet av strömmingsfångsten enligt den officiella statistiken 1,999,060 kronor eller omkring en tredjedel av totalvärdet av fiskfångsten vid kusterna av nämnda sex län, vilket uppgick till 6,069,126 kronor. Endast i Kalmar och Blekinge län var fångstvärdet av ett annat fiskslag, nämligen ål, högre än strömmingsfångstens värde. En avsevärd del — huru stor kan med till buds stående statistiska uppgifter ej avgöras — av den strömming, som fiskas vid ifrågavarande kuststräcka, erhålles inomskärs. Särskilt från sådana orter, som ligga i de yttre delarna av skärgårdarna eller på kuststräckor med mindre vidsträckt skärgård, bedrivs strömmingsfisket i mycket stor utsträckning ömsom i öppna havet och ömsom inomskärs.

**Utkast till
nya bestämmelser.**

På grundval av den förebragta utredningen har inom justitiedepartementet utarbetats en promemoria i ämnet jämte utkast till dels lag angående ändring

i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, dels lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt, dels ock kungörelse om utmärkning av notvarp. Dessa utkast torde få fogas vid statsrådsprotokollet såsom *bilaga A*.

Enligt det förstnämnda lagutkastet skulle till 3 § fiskerättslagen fogas ett nytt stycke av huvudsakligen följande innehåll. I Uppsala, Stockholm, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Blekinge ävensom Gotlands län finge strömmingsfiske med garn (skötar) inomskärs idkas av varje svensk undersåte i det vatten, som hade ett djup av minst 10 meter och funnes på större avstånd än 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtogs. Härvid skulle dock vissa undantag gälla. Sålunda finge ej utan strandägarens samtycke garn utsättas i en sammanhängande sträcka till större längd än 450 meter eller med mindre avstånd mellan skilda garnsträckor än 200 meter, ej heller, så länge strandägaren nyttjade av honom behörigen utmärkt notvarp, närmare detta än 300 meter. Därjämte skulle strömmingsfisket vara strandägaren förbehållet i vissa till gränserna bestämda vattenområden, utgörande Slätbaken och Merumsfjärden, Valdemarsviken, Syrsan, Bågviken och inre delen av Gudingefjärden samt Gamlebyviken och Lucernafjärden. Enligt samma utkast skulle vidare till 17 § fiskerättslagen fogas ett nytt stycke av innehåll, att där notvarp uppenbarligen funnes hava blivit oriktigt utmärkt till läge eller sträckning eller hölles utmärkt å sådan tid av året, då det ej nyttjades, samt på tillsägelse rättelse ej genast skedde, handräkning i viss ordning skulle kunna meddelas på den tredskandes bekostnad.

Utkastet till kungörelse om utmärkning av notvarp innefattade, att dylik utmärkning skulle för att hava den verkan, som avsåges i det föreslagna nya stycket av 3 § fiskerättslagen, ske medelst tvenne på visst sätt inrättade märken, angivande de ställen, där noten utlades och uppdroges.

Enligt utkastet till lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt skulle i sistnämnda lag meddelade ersättningsbestämmelser — för vilkas innehåll jag anhåller få närmare redogöra i det följande — jämväl äga tillämpning, såvitt den nu ifrågasatta ändringen i fiskerättslagen medförde, att strömmingsfiske med garn bleve fritt i fiskevatten inom de av lagändringen berörda länen; dock skulle ersättning utgå allenast där strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1932 själv eller genom annan tillgodogjort sig strömmingsfisket med garn.

Genom remiss den 21 november 1931 hava vederbörande hushållningssällskap och länsstyrelser — envar av de senare efter hörande av länets fiskeriförening eller däremot svarande sammanslutning — ävensom domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen och kammarkollegiet anmodats att avgiva yttrande över memorian och lagutkastet.

Yttranden
över depar-
tements-
utkastet.

Jag anhåller nu att få lämna en redogörelse för de inkomna yttrandena.

Vad först beträffar *Uppsala län*, hava av länets två *kustfiskareföreningar* den ena förklarar sig icke hava något att erinra mot ifrågavarande lagförslag samt den andra — under framhållande, att strömmingsfisket i norra Uppland

Uppsala
län.

sommartid av ålder bedrivits oberoende av visst avstånd från stranden och av visst vattendjup — uttalat önskan, att nämnda fiske även i fortsättningen skulle få avgiftsfritt idkas av envar.

Hushållningssällskapet förvaltningsutskott, vars yttrande *länsstyrelsen* för egen del åberopat, har framhållit, att bland länets fiskarebefolkning rådde en allmän uppfattning, att den ifrågasatta lagändringen vore behövlig, såvitt därmed avsåges att stadfästa av ålder inomskärs tillämpad sedvana beträffande strömmingsfiske med garn, men att betänkligheter förefunnes med avseende å den föreslagna inskränkningen däri till strandägarnas förmån. I detta hänseende har förvaltningsutskottet närmare anfört:

Såvitt utskottet kunnat inhämta, hade fiske med skötar ansetts fritt för envar även nära stränderna inom Uppsala län. Vattendjupet i de inre fjärdarna av länets skärgård torde i regel vara så ringa, att strömmingen icke ginge in i dessa vikar, men om t. ex. vid branta stränder större vattendjup förekomme, hade, enligt vad ordföranden i hushållningssällskapetets fiskerinämnd meddelat, icke från strandägarnas sida hinder uppställts mot att garnfiske fritt bedrivits så långt intill stranden, som det varit möjligt. Enligt dessa upplysningar syntes de föreslagna begränsningarna med hänsyn till vattendjup och avstånd kunna komma att medföra en viss inskränkning i den sedvanemässigt tillämpade fiskerätt, som fortlevat vid sidan av lagens bestämmelser. Då lagändringens syfte torde vara att befästa nyssnämnda sedvana, skulle således förslaget i denna del i viss mån motverka syftet.

Det syntes förvaltningsutskottet därför, att nyssnämnda inskränkningar borde, såvitt Uppsala läns skärgård anginge, utgå ur förslaget. I övrigt hade utskottet icke något att erinra mot detta.

*Stockholms
län.*

Vidkommande *Stockholms län* hava inom länets *fiskareförening* jämväl vissa einringar framställt gentemot de till förmån för strandägarna ifrågasatta inskränkningarna i rätten till garnfiske. Sålunda hava från strandägande fiskares sida yppats farhågor för att förslagets antagande skulle medföra, att från vissa andra strandägars sida hinder komme att resas mot det i den yttre skärgården sedan urminnes tid i strändernas omedelbara närhet fritt bedrivna strömmingsfisket med garn. Till förebyggande härav borde — lämpligen genom vederbörande länsstyrelses försorg — utanför den bebyggda delen av skärgården fastställas en gränslinje, utanför vilken dylikt fiske obehindrat finge utövas på sätt av ålder skett. Av icke strandägande medlemmar i föreningen har jämväl anmärkts, att förslagets antagande i många fall skulle försämra deras nuvarande ställning, samt anförts, att rådande sedvänjor beträffande rätten att bedriva strömmingsfiske med garn inomskärs vore att föredraga framför detaljerade föreskrifter i förslagets anda. I en av ett större antal delvis strandägande *fiskare i Vaxholm ävensom Ljusterö m. fl. socknar* i Stockholms län undertecknad skrivelse har framhållits, att de särskilda förhållandena i den inre skärgården med dess trånga fjärdar och vikar krävde vissa modifikationer i förslaget sålunda, att strömmingsfiske med garn bleve, utan hänsyn till avståndet från land, fritt å ett vattendjup av minst 8 meter, att det minsta avstånd, som finge lämnas mellan utmärkt notvarp och garn, bestämdes till allenast 100 meter, samt att

föreskriften om visst avstånd mellan de skilda garnsträckorna utginge eller att detta avstånd i allt fall ej fastställdes till mera än 50 meter.

Stockholms läns och stads *hushållningssällskaps förvaltningsutskott* har förklarat sig i princip tillstyrka de ifrågasatta lagändringarna dock med tillägg av innebörd, att där de fiskande av ålder oklandrat utövat strömmingsfiske med skötar vid annans strand annorlunda än i förslaget vore medgivet, de skulle vara vid sådan rätt bibehållna. *Hushållningssällskapetets fiskerikommitté* har i ett till länsstyrelsen överlämnat yttrande intagit i huvudsak samma ståndpunkt som förvaltningsutskottet.

Länsstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot den ifrågasatta ändringen av 3 § fiskerättslagen, ej heller mot övriga författningsutkast i annan mån än att vissa av fiskerintendenten i östra distriktet framställda anmärkningar beträffande notvarpens utmärkning, till vilka jag i annat sammanhang skall återkomma, syntes länsstyrelsen värda beaktande. Sin uppfattning i förstnämnda del har länsstyrelsen närmare utvecklat sålunda:

Den ifrågasatta ändringen av 3 § fiskerättslagen syntes länsstyrelsen på ett lämpligt och skäligt sätt lagfästa rådande sedvanor. Då strandägare, i den mån de genom lagändringen skulle lida förfång, skulle komma att efter ansökan tillerkännas ersättning, torde ej heller något ur denna synpunkt vara att anmärka. Att, såsom fiskerikommittén föreslagit, ytterligare inskränka strandägarnas rätt genom ett så obestämt förbehåll, som kommittén velat tillägga, syntes svårigen vara förenligt med fiskerilagstiftningens principer. Länsstyrelsen funne ej heller ett dylikt förbehåll vara för fiskarnas del sakligt påkallat, enär det ej torde finnas anledning antaga, att, såsom fiskareföreningen framkastat, strandägarna efter lagändringens tillkomst skulle mer än hittills motsätta sig utnyttjande av deras fiskevatten.

I fråga om *Södermanlands län* har länets *fiskerikommitté* i ett jämväl av dess *hushållningssällskap* åberopat yttrande tillstyrkt förändrad lagstiftning i enlighet med utkast. *Länsstyrelsen* har framhållit, att genom de ifrågasatta bestämmelsernas antagande torde vinnas ett bättre utnyttjande av strömmingsfisket än som kunde ske enbart med tillämpning av strandägarerätten, men att å andra sidan förslaget innebure ett otvetydigt intrång i strandägarnas rätt enligt nu gällande lag. Vid vägande av skälen för och emot borde enligt länsstyrelsens mening alltid tillses, att den, som genom frigivandet av visst fiske lede intrång i sin rätt, erhöle ersättning härför, även om han av olika anledningar — kanske bristande kunskap om lagens stadganden — kunde hava underlåtit att utnyttja sin rätt. Länsstyrelsen synes med hänsyn härtill finna den ifrågasatta ersättningsrätten alltför snävt begränsad, i vilket hänseende anförts följande:

Då år 1928 rätten till fiske vid rikets västra kust frigivits, hade vederbörande strandägare genom särskild lag tillerkänts rätt till ersättning av statsmedel för den förmån, som för honom gått förlorad därigenom att fisket blivit fritt. Enahanda allmänna rätt till ersättning syntes böra tillerkännas strandägare vid ostkusten, men i stället innehölle föreliggande lagutkast, att strandägare finge komma i åtnjutande av sådan rätt endast under förutsättning, att han, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1932 själv eller genom annan tillgodogjort sig strömmingsfisket med

Södermanlands än.

garn'. Med samma fog, syntes det, skulle kunna stadgas, att svensk medborgare förlorade en vilken som helst rätt, om han ej på sätt lag förmådde gitte styrka, att han inom viss tid begagnat sig av denna sin rätt. Vid tillämpning av den föreslagna inskränkningen i strandägares ersättningsrätt skulle det kunna inträffa, att en person, som t. ex. under sistlidnen höst förvärvat en fastighet i syfte att med ensamrätt genom sättande av garn utnyttja till fastigheten hörande rätt till strömmingsfiske men ej före ingången av år 1932, måhända på grund av kapitalbrist, hunnit anskaffa nödiga redskap för fiskets utövande, skulle berövas ersättning för sin förvärvade ensamrätt, därest han ej bevisade, att någon föregående ägare bedrivit sådant fiske med uteslutande av andra fiskande. Att en dylik följd av den föreslagna lagstiftningen borde förhindras, syntes uppenbart. Dessutom torde det för strandägare bliva förenat med stora svårigheter och i många fall omöjligt leda i bevis, att strandägare tillgodogjort sig fiske 'med uteslutande av andra fiskande'.

Mot utformningen i övrigt av ifrågavarande lagutkast har länsstyrelsen icke haft något att erinra.

Östergötlands län.

Vad beträffar *Östergötlands län*, hava inom de lokala fiskareföreningarna stridiga meningar yppats. Från *Norrköpingsortens fiskareförenings* och *S:t Anna östra fiskareförenings* sida hava inga erinringar framställts mot de i utkastet upptagna bestämmelserna. Däremot hava *Kolmårdens* och *Arkösunds ortens fiskareföreningar* — av vilkas medlemmar flertalet torde utgöras av icke strandägande fiskare — avstyrkt desamma antagande under yrkande om större frihet för icke strandägande fiskare. Sålunda har ansetts, att bestämmelserna om det fria garnfiskets inskränkning till vattenområden med minst 10 meters djup samt om längden å garnsträckorna och avståndet dem emellan borde bortfalla, ävensom att det föreslagna minsta avståndet av 300 meter mellan notvarp och garn vore alltför stort. Å andra sidan hava *S:t Anna* och *Gryts fiskareföreningar* — vilkas medlemmar i allmänhet äro hemmansägare eller arrendatorer — ställt sig avvisande mot förslaget med hänsyn till den skada, som genom dess antagande skulle tillskyndas strandägarna. Inom sistnämnda förening har härutinnan åberopats, att de ifrågasatta anordningarna för notvarpens utmärkning bleve för strandägarna betungande, samt att vissa av de föreslagna bestämmelserna lätt kunde giva anledning till tvistigheter. Av *S:t Anna*-föreningen har anförts, att något fritt garnfiske av ålder ej förekommit inom *S:t Anna* sockens skärgård, och att nämnda fiskes frigivande skulle, genom den därav föranledda minskningen av strandfastigheternas värde, innebära en kränkning av äganderätten till dessa. Därjämte har framhållits, att därest garnfiske tidvis bleve tillåtet i notvarpen, allt notfiske inom ett varp kunde omöjliggöras genom att under storm lösslitna garnankaren bleve kvarliggande på botten därstädes, ävensom att de föreslagna anordningarna för varpens utmärkning — förutom att desamma komme att åsamka strandägarna kostnader och besvär — jämväl vore ägnade att medföra risker för sjöfarande. Inom *Östergötlands kustfiskareförbunds styrelse* har flertalet ledamöter förklarat sig icke hava något att erinra mot förslaget, därvid dock den meningen gjort sig gällande, att kostnaden för notvarpens utmärkning samt för borttagande av i varpen till äventyrs kvarlämnade garnankaren borde bestridas av

allmänna medel. *En strandägare i Krokeks socken* har hemställt, att rätten till ersättning för mistad fiskerätt ej måtte göras beroende av omständigheten, huruvida denna rätt utnyttjats eller ej.

Östergötlands läns *hushållningssällskap* har funnit en ändring av gällande lagstiftning på förevarande område behöfelig samt uttalat, att förslaget genomförande syntes medföra fördelar ur nationalekonomisk synpunkt. Till utveckling härav har anförts följande:

Enligt *hushållningssällskapets* uppfattning vore de nu rådande förhållandena i fråga om rätt till fiske, vilka i allt väsentligt grundade sig på lagen den 27 juni 1896, icke tillfredsställande. En av anledningarna härtill torde vara att söka i den omständigheten, att i 1896 års lag stadgades, att de lokala sedvanorna skulle tillerkännas rättslig betydelse endast vid fiske i saltsjön med rörlig redskap samt, i fråga om de östra och södra kusterna, att sedvanorna icke skulle gälla vid fiske inomskärs. Mångenstädes torde dessa sedvanor, oaktat den i nämnda lag införda begränsningen, även efter dess tillkomst fortlevat och utövats i den uppfattningen, att sådant fiske fortfarande varit tillåtet. Den nu ifrågasatta lagändringen syntes vara ägnad att bringa reda i berörda förhållanden. Till följd av de begränsningar, som i samband med utvidgningen av rätten till skötfiske ifrågasatts, syntes notfisket knappast komma att tillfogas någon nämnvärd skada, och lagändringen torde därför, såvitt *hushållningssällskapet* kunnat finna, icke förorsaka strandägarna något större intrång i ekonomiskt avseende.

Emellertid har *hushållningssällskapet* ansett, att rätten till strömmingsfiske borde förbehållas strandägaren, förutom uti de i förslaget upptagna vattenområdena, i ytterligare vissa områden, beträffande vilka kunde åberopas samma skäl till undantagande, som anförts i fråga om de förstnämnda; dessa områden vore Tränöfjärden, Gropviken, Lindesfjärden och Korsfjärden samt Sandfjärden, samtliga belägna i S:t Anna socken. Under förutsättning, att vad sålunda framhållits vunnit beaktande, ville *hushållningssällskapet* tillstyrka genomförandet av den ifrågasatta ändringen i fiskerättslagen. Övriga författingsutkast hava icke föranlett någon erinran från *sällskapets* sida.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har till en början framhållit, hurusom de inom länet rådande förhållandena med avseende å rätten till strömmingsfiske med garn måste betecknas såsom osäkra och förvirrade, samt att ett avhjälpande av därigenom uppkomna olägenheter utgjorde syftet med den ifrågasatta nya lagstiftningen. Härutinnan har *länsstyrelsen* anført:

Under det å några trakter strandäganderätten konsekvent hävdats, hade på andra håll strömmingsfiske med garn bedrivits mer eller mindre fritt enligt sedvänja, vilken dock jämlikt 1896 års lag om rätt till fiske icke ägde rättslig kraft. Mot denna sedvänja hade på senare tid några strandägare ingripit på ett sätt, som vållat icke ringa svårigheter för den del av befolkningen, som väsentligen hade sitt uppehälle av ifrågavarande fiske. Den föreslagna lagändringen avsåg att åvägabringa såvitt möjligt klara och praktikabla rättsregler i huvudsaklig överensstämmelse med den nu eller intill den senaste tiden härskande sedvänjan och sålunda undanröja den onekligen i viss mån förefintliga skiljaktigheten mellan å ena sidan gällande lag och å andra sidan härskande sedvänja samt därpå grundad lokal rättsuppfattning.

Länsstyrelsen har vidare funnit garnfiskets frigivande i enlighet med förslaget vara ägnat att medföra övervägande fördelar ur ekonomiska och sociala

synpunkter ävensom framhållit, att de rättsgrundsatser, varpå förslaget vilade, vunnit statsmakternas gillande i samband med tidigare företagna ändringar i fiskerättslagen. I nu berörda avseenden har länsstyrelsen närmare anfört följande:

Den nationalekonomiska innebörden av förslaget vore huvudsakligen beroende av frågan, huruvida den rätt till garnfiske av strömming, som förslaget skänkte, kunde komma att medföra något större avbräck å strandägarnas notfiske av strömming; att annat fiske därigenom skulle avsevärt skadas kunde icke med fog göras gällande. Länsstyrelsen hölle före, att garnfisket, omgärdat med de restriktioner som förslaget upptagit, icke kunde komma att avsevärt inverka på notfisket, och denna sin uppfattning stödde länsstyrelsen bland annat på muntliga uppgifter från opartiska sakkunniga, nämligen — förutom fiskeriintendenten i Osterhavets distrikt, vilken biträtt vid förslagets utarbetande — fiskeriintendenten i östra distriktet och den hos länets hushållnings-sällskap anställde fiskeriinstruktören. En motsatt mening hade visserligen framträtt på åtskilliga håll bland kustbefolkningen, men denna mening enligt länsstyrelsens uppfattning i verkligheten grundad mindre på praktisk erfarenhet av garnfiskets skadliga följder för notfisket än på känslan av intressemotsättning mellan olika kategorier av fiskande och på strandägarnas naturliga motvilja mot varje slags intrång i deras juridiska rätt. Det torde i allt fall icke kunna råda någon tvekan därom, att värdet av det garnfiske, som enligt förslaget skulle rättsligen tryggas, betydligt överstege värdet av den skada, som strandägarnas fiske, huvudsakligen notdräkten, kunde komma att därigenom lida, samt att förslaget således, rent nationalekonomiskt sett, vore av godo. Härmed sammanhängde det sociala värdet därav att stammen av de yrkesfiskare, som huvudsakligen utövade garnfisket, vidmakthölles och stärktes; den vore säkerligen på flera platser dömd till undergång, om den nuvarande lagstiftningen bibehölles oförändrad och den hos en del strandägare framträdande tendensen att utnyttja densamma till garnfiskets förhindrande allmänt gjorde sig gällande.

De starkaste invändningar, som kunde resas mot förslaget, vore säkerligen av rent rättslig natur och avse, att den föreslagna lagstiftningen skulle utgöra ett obefogat ingrepp i strandägarnas lagligt förvärvade rättigheter. Det torde så mycket mindre åligga länsstyrelsen att i anledning av remissen ingå på ett mera principiellt bedömande av denna fråga, som statsmakterna tidigare genom 1928 och 1930 års ändringar i lagen om rätt till fiske, utan erinringar från lagrådets sida, godtagit principer, som i förevarande hänseende väsentligen överensstämde med dem, på vilka det remitterade förslaget vore byggt. Härutinnan skulle endast erinras, att enligt det remitterade utkastet till lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt ersättning av statsmedel skulle kunna utgå till strandägare, som lede förlust genom den nu ifrågasatta utvidgningen av rätten till strömmingsfiske endast såvitt strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1932 själv eller genom annan tillgodogjort sig strömmingsfisket med garn. Hade strandägaren fiskat strömming endast med not, skulle ersättning ej utgå, uppenbarligen därför att de i utkastet till lag angående ändring i lagen om rätt till fiske i sådant hänseende meddelade bestämmelserna ansetts innebära betryggande skydd mot att strandägarens notfiske skadades genom den utsträckt rätten till garnfiske. Huruvida det sålunda avsedda skyddet i verkligheten kunde anses betryggande, vore en fiskeriteknisk fråga, som länsstyrelsen hade svårt att bedöma. Länsstyrelsen vore dock av förut antydda skäl benägen antaga, att de föreslagna restriktionerna till notfiskets skyddande vore till-

räckliga, och det ville synas, att förslaget i denna del på ett skäligt och lämpligt sätt avvägt notfiskarnas och garnfiskarnas mot varandra stridande intressen.

Under återopande av vad sålunda anförts har länsstyrelsen förklarar, att från de synpunkter, länsstyrelsen huvudsakligen hade att iakttaga, öfvervägande skäl talade för genomförande av det remitterade förslaget. Beträffande detaljerna har länsstyrelsen endast velat ifrågasätta, huruvida icke med hänsyn till rådande sedvänja strömmingsfisket borde förbehållas strandägaren i ytterligare några inre vatten, främst Gropviken.

I fråga om *Kalmar län* hava olika meningar om de ifrågasatta bestämmelsernas lämplighet gjort sig gällande inom den norra och inom den södra delen av länet.

Sedan länets *norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott* uppdragit åt *Norra Kalmar läns fiskeristyreelse* att å utskottets vägnar avgiva yttrande i anledning av remissen, har fiskeristyrelsen, efter hörande av *fiskevårdsföreningarna* i norra delen av länet, avstyrkt de framlagda lagförslagen samt till stöd för denna sin ståndpunkt anført i huvudsak följande:

Den omständigheten, att strandägare av tillmötesgående utan invändning funne sig i att deras fiskevatten emellanåt nyttjades av deras grannar, finge enligt strandägarnas mening icke tagas till intäkt för ett lagstadgande, varigenom deras egendom lämnades öppen för varje svensk mans förvärvsbegär. Inom norra delen av Kalmar län utgjordes endast en ringa del av de egentliga strömmingsfiskarna av 'frivattensfiskare', och för dessa kunde möjligheter till utövändet av deras näring säkerligen beredas på annat sätt än det nu föreslagna. De ifrågasatta bestämmelserna om rätt till garnfiske vore opraktiska och ägnade att giva anledning till stridigheter. I en skärgård av så säregen typ som den inom länsdelen belägna kunde öfvervakning av bestämmelsernas efterlevnad svårigen genomföras. Fiskeristyrelsen funne — i likhet med fiskevårdsföreningarna — att de enligt förslaget strandägarna helt förbehållna områdena vore alltför snävt begränsade, samt att i stället längs kusten borde fastställas en sammanhängande linje, angivande en för allt fiske gällande gräns mellan strandägarnas enskilda fiskevatten och 'frivattnet', en åtgärd, som jämväl vore ägnad att bringa reda i begreppen 'inomskärs' och 'utomskärs'. Beträffande notvarps utmärkning tillstyrktes den ifrågasatta föreskriften om landmärke för varje notvarp, varemot den föreslagna anordningen vid varpets yttre ända vore olämplig såsom alltför kostsam och besvärlig att anbringa samt därjämte farlig för de sjöfarande.

Kalmar läns *södra hushållningssällskap* har, i likhet med *Södra Kalmar läns fiskeriförening* och hushållningssällskapetets *fiskerinämnd*, förordat bifall till den ifrågasatta ändrade lagstiftningen.

Länsstyrelsen i Kalmar län har funnit det föreliggande förslaget, bedömt ur alla på frågan inverkan synpunkter, i stort sett fylla det därmed avsedda syftet att giva bestämmelser, vilka dels tilläte garnfiskare att utan större inskränkningar utnyttja strömmingsfisket inom skärgårdarna och dels tillerkände strandägarna rätt att bedriva det fiske, som av ålder varit knutet vid strandrätten. I avseende på notfisket syntes de ifrågasatta föreskrifterna till skydd för strandägarnas berörda fiske vara av beskaffenhet att kunna avvärja in-

trång på detta. För garnfiskarna innebure förslaget utan tvivel en avsevärd fördel, ty även om deras rörelsefrihet i skärgårdarna bleve i viss mån begränsad, finge de dock möjlighet att följa strömmingen på dess vandringar från fjärd till fjärd. Såväl de som strandägarna erhöle, därest förslaget komme att godkännas, klart besked om räckvidden av dem tillkommande rättigheter, varigenom komme att bortfalla det beklagliga osäkerhetstillstånd i avseende på strömmingsfisket, som på grund av en hittills gällande bristfällig lagstiftning varit rådande inom ifrågasvarande skärgårdsområden. Med stöd av det anförda ville länsstyrelsen — oaktat de föreslagna bestämmelserna särskilt på grund av rådande obetydliga vattendjup invid kusten inom länets södra landskapsområde ej där komme att spela någon större roll — förorda bifall till den ifrågasatta lagstiftningen.

*Blekinge
län.*

Vad därefter beträffar *Blekinge län*, har från samtliga i ärendet hörda *fiskeriföreningars* sida anförts, att inom detta län strömmingsfiske med garn borde vara fritt för varje svensk medborgare. *Blekinge läns havsfiskeförenings arbetsutskott* har till stöd för denna mening åberopat huvudsakligen, att enligt den rättsuppfattning, som alltsedan tiden då Blekinge var en dansk provins kvarlevat hos dess befolkning, nästan allt fiske där ansåges fritt jämväl inomskärs samt att, därest de ifrågasatta nya bestämmelserna rörande strömmingsfiske med garn komme att tillämpas, dylikt fiske skulle bliva tillåtet för icke strandägande fiskare i endast en ringa del av de vatten, där detsamma hittills sedvanemässigt fått bedrivas av envar. *Karlskrona fiskeriförening* har anført liknande skäl under framhållande, att ifrågasvarande fiske inom länet i allmänhet utövats endast av den på öarna bosatta fiskarebefolkningen, icke av strandägarna själva. Sistnämnda förening har därjämte i andra hand hemställt om sådan ändring i förslaget, att inom Blekinge län strömmingsfiske med garn finge — med iakttagande av de ifrågasatta föreskrifterna i övrigt — idkas av varje svensk medborgare inomskärs å minst 8 meters djup, oavsett avståndet till stranden. Länets *fiskeriöver tillsyningsman* har i ett till länsstyrelsen avgivet yttrande förordat — förutom minskning av minimidjupet till 8 meter samt av avståndet mellan notvarp och garn till 100 meter — en kompletterande bestämmelse av innehåll, att där ifrågasvarande fiske av ålder fått utövas 'närmare land än 180 meter eller till grundare djup än 8 meter', detta skulle fortfarande gälla.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har ej haft annat att erinra mot de ifrågasatta bestämmelserna än att utskottet funnit minimidjupet böra utgöra allenast 8 meter samt minsta avståndet mellan notvarp och garn utan olägenhet kunna bestämmas till 50 meter.

Länsstyrelsen i Blekinge län har i sitt yttrande förklarat sig gilla de huvudsyften, som syntes ligga bakom förslagets tillkomst, nämligen dels att få tillstånd en lagstiftning, så avpassad, att den förefintliga möjligheten till strömmingsfiskes bedrivande inomskärs i vidsträcktaste mån utnyttjades, och dels att lagfästa en sedvänja, som — till stor del antagligen av historiska skäl — under tidernas lopp vid sidan av lagen utvecklat sig i den riktning, att även

icke strandägande fiskare fått med vissa begränsningar fritt utöva garnfiske efter strömning å strandägarnas enskilda vattenområden. Emellertid kunde länsstyrelsen ej finna, att dessa båda syften blivit, vad Blekinge län anginge, tillgodosedda på ett fullt tillfredsställande sätt. I detta hänseende har länsstyrelsen anfört:

Med stöd av vad från fiskarehåll uppgivits torde icke kunna jävas, att med de föreslagna stadgandena för att sillfiske med garn skulle få fritt bedrivas inomskärs — minst 10 meters djup och ett avstånd av minst 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtog — sillfiske med garn skulle komma att bli för envar svensk undersåte tillåtligt i långt mindre utsträckning än den, i vilken den hittills faktiskt opåttalt fått utövas. En lagstiftning i den föreslagna riktningen skulle alltså bli till avsevärt men för länets ofta fattiga 'frifiskare' och med ganska stor säkerhet få till följd, att den möjlighet till sillfiske, som kunde förekomma å dessa för 'frifiskarna' sålunda förbjudna områden, i regel icke skulle bli alla utnyttjad.

Till undvikande av dessa olägenheter har länsstyrelsen ansett förslagets bestämmelser böra dels sålunda ändras, att det föreslagna minimidjupet fastställdes till 8 meter samt avståndet mellan notvarp och garn till 100 meter, dels ock fullständigas med en föreskrift av innehåll, att administrativ myndighet skulle äga att i viss ordning medgiva utvidgning av det för fritt garnfiske efter strömning eljest upplåtna området. För härigenom möjligen uppkommande intrång i strandägares rätt borde ersättning av allmänna medel utgå. I nu nämnda delar har länsstyrelsen närmare yttrat följande:

Länsstyrelsen insåge till fullo de svårigheter, som vore förenade med en lagstiftning av nu ifrågavarande art, vid vilken det gällde å ena sidan att för den långa kuststräcka, varom här vore fråga, få så enhetliga regler som möjligt men å andra sidan att också — utan att stadga allt för många särbestämmelser — i erforderlig utsträckning tillgodose de inom de skilda länen rådande skiftande förhållandena på detta område. Det syntes länsstyrelsen, som om en tillfredsställande lagstiftning härutinnan icke skulle kunna nås på annat sätt än att dels — på sätt skett i förslaget — uttryckligen angäves, inom vilka gränser garnfiske efter sill vore fritt för envar svensk inom enskilda tillhöriga vattenområden inomskärs, dels ock stadgades möjlighet för administrativ myndighet — Kungl. Maj:t eller, i första hand, länsstyrelse — att på ansökan och efter vederbörlig utredning medgiva 'frifiske' av nu nämnd art även å andra enskilda tillhöriga vattenområden än de i lagen för sådant ändamål upplåtna. Normgivande vid fattandet av beslut om dylikt utvidgad 'frifiskerätt' borde givetvis vara bl. a. nyssnämnda båda synpunkter, nämligen dels önskvärdeheten av att all möjlighet till förefintligt sillfiske bleve utnyttjad och dels behörig hänsyn till hittills utvecklade sedvana. Att vid dylikt besluts fattande även stort avseende borde fästas vid att strandägare icke lede något obehörigt intrång i någon av honom utövad fiskerätt, låge i öppen dag. Skulle i något fall 'frifiskeområde' anses böra på detta sätt utvidgas, oaktat mindre intrång skedde i viss strandägares rätt, borde strandägaren åtnjuta ersättning härför av allmänna medel. Det framlagda förslaget angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt borde därför göras tillämpligt även för ett sådant fall. Att ersätta ett dylikt stadgande om möjlighet för administrativ myndighet att stadga avvikelser från vad i allmänhet gällde med en allmän bestämmelse, att där garnfiske efter sill 'av ålder' fått utövas på eljest förbjudet område, detta fortfarande skulle vara gällande, ansåge läns-

styrelsen sig icke kunna förorda på grund av den osäkerhet och därav följande tvistigheter, till vilka ett dylikt allmänt hållet stadgande säkerligen skulle giva anledning.

Beträffande de i lagförslaget upptagna gränserna mellan 'frifiskeområdena' och de områden, å vilka strandägare skulle fortfarande äga full ensamrätt till fiske, hemställde länsstyrelsen, att det föreslagna djupet av 'minst tio meter' måtte, på sätt bl. a. från länets hushållningssällskap föreslagits, ändras till 'minst åtta meter'. Det i lagförslaget stadgade avståndet av 300 meter från behörigen utmärkt notvarp syntes länsstyrelsen onödigt stort. Att sätta detta avstånd så lågt, som hushållningssällskapet ifrågasatt, eller till 50 meter, torde dock ej vara påkallat, utan syntes länsstyrelsen som om det av länets fiskeri-övertillsyningsman föreslagna avståndet av 100 meter skulle vara för ändamålet väl anpassat.

Under åberopande av det anförda har länsstyrelsen förklarat sig icke kunna, vad Blekinge län anginge, tillstyrka förslaget angående ändring i fiskerättslagen under annan förutsättning än att i förslaget i huvudsak gjordes av länsstyrelsen sålunda föreslagna ändringar, främst i den riktningen, att på lämpligt sätt skapades möjlighet till jämkning i särskilda fall efter lokala sedvänjor och förhållanden i övrigt. Mot övriga författningsutkast har länsstyrelsen — utöver vad förut nämnts angående ersättning till strandägare i visst fall — icke haft något att erinra.

Gotlands
län.

I fråga om *Gotlands län* har styrelsen för därvarande *fiskeriförening* anført, att inom länet strandägarerättsområdet ej heller inomskärs ansetts sträcka sig längre än 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtog, samt att den ifrågasatta lagändringen kunde betraktas såsom redan genomförd vid Gotland. Såväl *hushållningssällskapets förvaltningsutskott* — vilket framhållit, att genom den föreslagna lagstiftningen ett önskvärt säkerhetstillstånd beträffande ifrågavarande rättsförhållande torde vinnas — som ock *länsstyrelsen* har förklarat sig icke hava något att erinra mot förslaget.

Flera län
berörande
skrift från
vissa strand-
ägare m. fl.

I en av omkring 330 *strandägare, arrendatorer och notfiskare inom Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län* undertecknad skrift har av anförda skäl hemställts, att den verkställda utredningen och de framlagda förslagen icke måtte föranleda någon ändring i nu gällande bestämmelser om rätt till fiske inomskärs vid Södermanlands, Östergötlands och Smålands kuster, samt att, därest Kungl. Maj:t likväl på grund av vad i saken förekommit skulle finna ändrade bestämmelser nödiga, Kungl. Maj:t ville, innan proposition avlättes till riksdagen, förordna om förnyad undersökning, genom vilken särskilt utreddes de ekonomiska följderna av en inskränkning i strandägarnas fiskerätt. Av denna skrifts innehåll i övrigt får jag lämna följande sammanfattning. I densamma har till en början erinrats, att det av kammarkollegiet år 1924 framlagda förslaget i vad detsamma avsett rikets östra och södra kuster icke föranlett någon ändring i fiskerättslagstiftningen med anledning av de mot förslaget i nämnda del yppade betänkligheterna, varefter i huvudsak anförts:

Intet skäl föreläge nu, som borde föranleda statsmakterna att frångå de synpunkter, vilka tidigare anlagts på denna fråga. Det nya i den senast verk-

ställda utredningen utgjordes endast av själva lagändringsförslagen, vilka tydligen avsåge att jämka mellan strandägarnas och den icke strandägande befolkningens intressen. Emellertid medförde förslaget ett allvarligt ingrepp i strandägarnas rättigheter. Vad såsom rättsgrund därför åberopats, eller att enligt de före 1896 års lag gällande fiskeristadgorna det med viss sannolikhet varit tillåtet för varje svensk medborgare att utöva strömmingsfiske jämväl inomskärs vid de delar av rikets östersjökust, där sådant av ålder varit vanligt, vore i sådant hänseende otillräckligt, och den återgivna uppfattningen kunde icke tillmätas vitsord. De hittills företagna utredningarna rörande förekomsten av lokala sedvanor med avseende å strömmingsfiske gäve, ehuru de långt ifrån kunde betecknas som uttömmande, dock oförtydligt vid handen, att någon mera allmänt omfattande, sedan längre tid tillbaka bestående sedvana icke härskade. 'Sedvanorna' befunnos synnerligen växlande icke blott för mycket närbelägna orter utan även för olika tidsperioder och vore alltså icke lämpade som grund för lagstiftningsåtgärder, vilkas innebörd huvudsakligen avsåges innebära ett lagfästande av faktiskt bestående förhållanden.

I skriften har härefter framlagts utredning rörande vissa delar av skärgårdsområdet. Av vad härutinnan anförts må följande upptagas:

Förhållandena i Bråviken hade i föreliggande fråga kommit i förgrunden av den anledningen, att strävandena efter fritt fiske inomskärs särskilt utgått från vissa befolkningselement inom den på norra stranden av nämnda vik belägna Kvarsebo socken. Den därav föranledda skärpnigen av förhållandet mellan strandägare och garnfiskare hade resulterat i ett par rättegångar, av vilka en, som förts mellan ägarna av Lönö egendom i Häradshammars socken samt en person i Kvarsebo socken, fått karaktären av ett prejudicerande principmål.¹ I detta mål hade utförlig utredning åvägabragts angående förhållandena i Bråviken särskilt med hänsyn till påståendena om rådande sedvänjor.

Medan södra Bråviksstranden sedan urminnes tid upptagits av gammal kulturbbygd, hade Kvarsebo socken i äldsta tider med säkerhet uteslutande bestått av ödemark, som haft karaktären av utmark till den söder om viken liggande bygden, och först i ganska sen tid hade någon mera avsevärd bebyggelse inom socknen ägt rum. Av landshövdingarnas i Östergötlands län femårsberättelser inhämtades beträffande tiden 1819—1850, att strömmingsfisket då endast varit en huvudsakligen till husbehov bedriven binäring i skärgården och att alla betingelser saknats för en självständig icke jordägande befolkning i Kvarsebo socken. Under senare hälften av 1800-talet, särskilt efter år 1880, hade emellertid, enligt vad motsvarande ämbetsberättelser för denna tid utvisade, fisket ökat i betydelse. Sålunda uppgaves, att i början av 1880-talet endast på Vikbolandet omkring 50 hushåll haft sin bärgning uteslutande av saltsjöfisket samt mera än dubbelt så många idkat det som binäring. Ensamt vinterfisket mellan Kvarsebo och Nävevarn — varest fiskevattnet till största delen tillhörde Östkinds häradsallmänning och Nävevarns bruk — skulle då årligen hava inbringat mera än 10,000 kronor brutto. Under senare delen av 1890-talet hade värdet av strömmingsfisket uppskattats till 175,000—200,000 kronor för år. Hand i hand med utvecklingen särskilt på motorteknikens område hade strömmingsfisket därefter tilltagit i betydelse i synnerhet under krigsåren, då fisken blivit ett viktigt tillskott till folkhushållet.

Med anledning av en utav, bland andra, kammarkollegiet hävdad uppfattning, att bestämmelsen i 1766 års fiskeristadga om strandägarnas ensamrätt till allt fiske inomskärs åtminstone för nu ifrågavarande landsändas del icke stått i överensstämmelse med de rättssedvänjor, som varit rådande vid nämnda stadgas

¹ Se N. J. A. 1928 sid. 480.

tillkomst, hade undersökning skett rörande de förhållanden, varunder strömmingsfisket i Östergötlands skärgård idkats under mitten av 1700-talet. Av en åren 1753—1754 av J. Enholm Eliason utgiven avhandling rörande den östgötska skärgårdsbefolkningens övliga fiskesätt i Östersjön framginge, att fisket på 1750-talet varit en binäring, som vid sidan av jordbruket utövats av den strandägande befolkningen. I nämnda arbete upplystes vidare, att ej alla invånarna i de socknar, där strömmingsfiske förekommit, ägt tillfälle till fiske utan endast de, som varit boende vid stranden, dock att sådana, som bott i närheten men icke själva ägt fiskevatten, kunnat mot erläggande av arrende till vattenägaren bruka ett eller flere fiskredskap. I sammanhang med redogörelse för notfisket hade Enholm ytterligare uppgivit, att varje vid sjön beläget hemman efter sitt mantal haft sig tilldelade vissa vattenägor, utom vilka ej utan jordägarens tillstånd fiske fått bedrivas. Då strömmingsfångsten inomskärs börjat minskas, hade de fiskande emellertid plägat begiva sig ut till vissa särskilt angivna skär i yttersta havsbandet för att fiska i själva havet, och vid dessa skär hade det varit lovgivet för envar att idka strömmingsfiske, emedan de ansetts nästan som allmänningar; dock hade de fiskande mest plägat hålla sig till de skär, som tillhört vars och ens egen socken. Då intet allmänt lovgivet strömmingsfiske i Bråviken eller eljest inomskärs av Enholm omtalats i detta sammanhang, måste det anses som fullkomligt uteslutet, att något dylikt förekommit på 1750-talet.

Särskilt i äldre tider hade strandägarna vid Bråviken kraftigt hävdats sin fiskerätt. Det hade fram till omkring mitten av 1800-talet varit vanligt, att jordägarna hos domstol utverkat vitesförbud mot åverkan å sina fastigheter. Enligt dessa domstolsbeslut hade olovligt fiskande varit uttryckligen förbjudet. Bland äldre rättegångar märktes särskilt en angående olovligt garnfiske mellan Järknöarna och Kvarsebolandet, däri utslag meddelats av Östkinds häradsrätt den 2 september 1843. Genom detta utslag hade en person, vilken varit ägare av i mantal satt jord inom Kvarsebo socken, fällt till ansvar för olovligt garnfiske, som uppenbarligen ägt rum långt utanför den s. k. 180-metersgränsen, och häradsrätten hade i sin motivering uttryckligen förklarat, att gränsen mellan Järknöarnas och häradsallmännings Kolmårdens fiskevatten gått mitt i sjön mellan öarna och allmännings. Detta utslag bröte en gång för alla udden av Kvarsebobefolkningens påståenden om att strömmingsfiske med garn å strandägarnas vatten i Bråviken sedan gammalt varit ett av densamma idkat näringsfång, som opåtalat fått bedrivas. Även vid övriga delar av östgötakusten hade såväl i äldre som på senare tid olovligt fiske lagligen beivrats.

I många fall hade strandägarna, då de ej själva utnyttjat sitt fiske, utarrenderat detsamma eller tillåtit andra att fiska mot erläggande av s. k. vattenlott. Östkinds häradsallmännings fiskevatten, som sträckte sig utefter större delen av Kvarsebo sockens strand, hade under början av fiskerinäringsens uppblomstringstid eller åren 1882—1902 nyttjats av häradsborna själva, och Kvarsebobefolkningen hade således under denna tid för strömmingsfiske disponerat hela det utanför socknen belägna fiskevattnet, vilket enligt landshövdingeberättelserna vid sagda tid varit relativt givande i förhållande till andra fiskevatten i bygden. År 1902 hade emellertid allmänningsvattnen utarrenderats och Kvarsebobefolkningen åter hänvisats till sina egna fiskevatten. Det vore efter denna tid som Kvarsebobefolkningens fiske i andra delar av Bråviken begynt. Den påstådda urgamla sedvänjan härstammade alltså uteslutande från detta århundrade.

Under hänvisning till den sålunda förebragta utredningen har i skriften vidare framhållits, hurusom därigenom vore ådagalagt, att någon urgammal sed-

vänja, vilken nu rättvisligen borde lagfästas, icke funnes eller under tidernas lopp kunnat utbildas. I denna del har vidare anförts:

Det bästa beviset för att sådan sedvänja icke föreläge vore det förhållande, att snart sagt varje person, som omvittnade densamma, hade sin egen uppfattning om dess innehåll. Det vore även anmärkningsvärt, att olika sedvänjor skulle kunna förefinnas till och med inom fiskevatten, som låge intill varandra, något som icke rätt väl stämde överens med påståendet, att till grund för sedvänjan låge nödvändigheten att följa strömmingsstimmen i dess drev. Det hade aldrig någonsin varit tal om att tillåta envar svensk man att fritt fiska med garn på östgötakusten. Däremot hade redan i äldre tid förekommit och förekomme alltjämt, att mindre strandägare gemensamt utnyttjade fiskevattnen på det sätt, att de fiskade i varandras vatten. Vidare vore det givet, att fiske till husbehov eller nödortftig försörjning mångenstädes bedrivits av smärre lägenhetsägare och annat sådant folk i de större strandägarnas vatten, och att detta av barmhärtighetsskäl eller för grannsämjans skull fått äga rum opåtalat i den mån ägarens eget fiske ej därigenom direkt skadats. Berörda förhållanden kunde emellertid ej tagas till intäkt för påstående om rätt till fiske för envar på grund av sedvänja eller föranleda till att fiskerätten frantoges strandägarna. I detta sammanhang skulle ock påpekas svårigheten att beivra olaga fiske. Utredningarna hade även visat, att den påstådda sedvanan för samma plats växlat med olika tidsperioder, givetvis av den orsaken, att olika ägare av en fastighet med olika kraft vårdat sig om fisket och värnat sina rättigheter. Bristande vilja eller förmåga i detta avseende från en strandägares sida borde dock icke rimligen lända till förfång för andra strandägare, som väl hävdat sin rätt.

Fiskesättet hade förr varit väsentligen annorlunda än i våra dagar. Även i äldre tid hade vinternotfisket varit det mest betydande. Garnfiske hade då bedrivits under sommaren samt i havsbandet även under hösten. Sedan början av 1900-talet bedreves det viktigaste strömmingsfisket om vintern icke blott med not utan även med garn. De för vinterfiske använda garnen vore betydligt större än äldre tiders garn och utsattes jämväl under isen. Vintergarnfisket, som bedreves med mera permanenta anordningar, hade helt annan karaktär än det mera enkla sommargarnfisket, vilket icke eller i varje fall icke i nämnvärd grad konkurrerat med notfisket. Vintergarnfiske — det för notfiskarna mest besvärande — kunde under inga omständigheter vara hänförligt under den påstådda urgamla sedvänjan. Dylik form av fiske i annans vatten borde alltså under alla förhållanden vara förbjuden.

Då strömmingsfisket i äldre tid säkerligen haft sin största betydelse som husbehovsfiske men därefter mer och mer utvecklats till en verklig näring, vilken emellertid bedreves uteslutande av strandägarna, skulle en utvidgning av rätten till garnfiske komma att innebära en omläggning av fiskerinäringen på ostkusten. Söder om Norrland funnes där för närvarande ingen egentlig stam av yrkesfiskare, utan de s. k. fria fiskarna utgjordes mest av andra yrkesmän, vilka önskade bedriva fiske som binäring. Då strandägarna intensivt utnyttjade sitt fiske och därjämte hade särskilt intresse av att vårda detsamma, funnes ur nationalekonomisk synpunkt ingen anledning att söka skapa en dylik omläggning.

I skriften har vidare anförts, att det framlagda förslaget ingalunda förverkligade det därmed avsedda syftet att meddela bestämmelser, enligt vilka garnfisket skulle kunna givas fritt utan att strandägarnas kvarstående ensamrätt till not- eller fjällfiske trädades för nära. Till utveckling av denna uppfattning har anförts i huvudsak följande:

Den s. k. 180-metersgränsen vore synnerligen olämplig inomskärs och bleve svårare att tillämpa, ju mera söndersplittrad kusten vore. Fiskevattnen bleve synnerligen svårbevakade. Bestämmelserna vore ock ägnade att skapa tvisteanledningar. Vårre vore emellertid, att notfisket komme att bliva i hög grad lidande och på sina ställen måhända helt skövlad, vilket innebure en beklaglig nationalekonomisk förlust. Vinternotfisket kunde skadas på många sätt. Det behövdes endast, att i ett notvarp förankrade garn en stormdag slete sig och ankaret bleve kvarliggande, för att varpet skulle bliva odugligt. Då noten sedan droges, sletes den nämligen sönder. Stora värden stode här på spel, då en medelstor vinternot betingade ett pris av cirka 3,000 kronor. Därest garnfisket nödvändigt skulle frigivas, torde det bliva oundvikligt, att notvarpen helt fridlystes och bestämmelser gäves till skydd mot stormdrivna garn med deras ankaren. Den ifrågasatta utmärkningen av notvarpen vore i olika avseenden opraktisk och för strandägarna oskäligt betungande. Skulle dylik utmärkning likväl genomföras, borde den rättvisligen ske på statens bekostnad. De föreslagna föreskrifterna om sättande av garn vore icke tillräckliga för att skydda notfisket. Trots inskränkningarna kunde garnen anbringas så, att ett för fisken praktiskt taget ogenomträngligt hinder uppstode. Till följd av att bestämmelserna om garns sättande endast vore givna till förmån för den strandägare, i vars vatten de sattes, kunde överträdelse ej beivras av annan strandägare, som dock ofta hade lika stora intressen som fiskevattnensägaren. Tveksamt vore även, om överträdelse vore underkastad ansvar med den formulering, 24 kap. 14 § strafflagen ägde. Slutligen måste tagas i betraktande, att det i praktiken vore hart när omöjligt att kontrollera garnsättningarna och skaffa bevis för överträdelser. Om lagändring över huvud skulle komma till stånd, måste därför under alla förhållanden nu avhandlade bestämmelser omarbetas.

I fråga om förslagens innebörd i ekonomiskt avseende har i skriften bland annat framhållits:

Det vore att beklaga, att den ekonomiska frågan icke behandlats vid den verkställda utredningen. Att saken för strandägarnas del kunde få vittgående ekonomiska följder torde emellertid icke av någon kunna förnekas. Fisket hade sedan äldsta tider tagits i betraktande vid beskattning av de fastigheter, som ägde rätt till vatten i saltsjön. Nuvarande taxeringsvärden vore i stor utsträckning baserade på den fiskerätt, som tillkomme fastigheterna, och en inskränkning i fiskerätten måste med nödvändighet medföra en sänkning av dessa värden. Att märka vore även, att fastigheterna gått i handel och betalats med värden, i vilka fiskerätten inberäknats. För många smärre fastigheter utgjordes den enda betydande förvärvskällan av fiskerirelsen, vari stora kapital nedlagts. Även de större egendomarna, som nu ägde ett rikt givande vinternotfiske och där vissa år inkomsterna härav kunde uppgå till 50,000—100,000 kronor, kunde lida stort avbräck. Uppmärksamhet borde även ägnas de ytterst vanliga fiskevattnensarrendena eller arrenden av fastighet med tillhörande fiskevatten. Genom den ifrågasatta lagstiftningen kunde i många fall ställningen för arrendefiskarna bliva synnerligen bekymmersam samt rättsförhållandet mellan dem och arrendeupplåtarna i rättsligt avseende oklart. Vidkommande de i särskilt lagförslag framlagda bestämmelserna om ersättning för mistad fiskerätt torde det, med den formulering dessa stadganden erhållit, vara tämligen säkert, att ingen strandägare komme i åtnjutande av ersättning. Om ej orättvisa skulle vederfaras strandägarna, måste ersättningsbestämmelserna helt omarbetas.

Fiskeriintendenten i östra distriktet har i ett till lantbruksstyrelsen avgivet yttrande anfört, att ett genomförande av den ifrågasatta lagstiftningen icke syntes kunna väntas medföra något väsentligt intrång på det strandägarna tillhöriga fisket efter annan fisk än strömming. I allt fall torde detta intrång icke bliva större än som fullt motiverades av hänsyn till det synnerligen viktiga strömmingsfisket. Däremot komme densamma att inverka på strandägarnas eget fiske efter strömming. Det syntes påtagligt, att även inom andra områden än de i förslaget upptagna strömmingsfisket borde förbehållas strandägarna, och det vore därför önskvärt, att Kungl. Maj:t ägde i administrativ ordning besluta om dylika områdens undantagande från den nya lagens tillämpning. I övrigt har fiskeriintendenten anfört i huvudsak följande:

Fiskeriintendenterna i östra och södra distriktet.

Det föreslagna tillägget till 17 § fiskerättslagen syntes vara av ringa eller ingen praktisk betydelse för garnfisket. Vad anginge notvarpens utmärkning vore det av vikt, att de strandägarna åvilande skyldigheterna härutinnan bleve i minsta möjliga mån betungande. Med hänsyn härtill och då den ifrågasatta utmärkningen av varpens landsida syntes mindre ändamålsenlig och därjämte onödigt samt särskild utmärkning av varpens yttre del torde erfordras endast vid öppet vatten, borde vissa ändringar göras i de föreslagna bestämmelserna i denna del.

Fiskeriintendenten i södra distriktet har i yttrande till lantbruksstyrelsen tillstyrkt de föreslagna bestämmelsernas antagande, dock med tillägg, att det syntes nödvändigt att till skydd för strandägarnas fiske vid stranden i någon mån reglera även riktningen av de garnsträckor, vilka utsattes i närheten av yttre gränsen för strandägarnas enskilda fiskerättsområde.

Domänstyrelsen har — med överlämnande tillika av yttranden från *domänintendenterna* i Stockholms, Södermanlands och Kalmar län samt *Tullgarns slottsförvaltning*, vilka samtliga tillstyrkt eller icke haft något att erinra mot ifrågavarande förslag — för egen del förklarar, att promemorian och lagutkastet icke givit styrelsen anledning till erinran.

Domänstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen, som erhållit tillfälle att taga del av jämväl de yttranden, vilka ej avgivits direkt till styrelsen, har i princip tillstyrkt en lagändring i den riktning förslaget angiver men framställt vissa erinringar mot den närmare utformningen av de ifrågasatta bestämmelserna, särskilt i ersättningsfrågan. I styrelsens yttrande har till en början framhållits betydelsen av en under drägliga förhållanden arbetande yrkesfiskarebefolkning för utvecklingen av havsfisket i allmänhet ävensom nödvändigheten ur denna synpunkt av att viss rörelsefrihet beredd jämväl utövarna av garnfiske efter strömming vid nu ifrågavarande kuster. Härutinnan har anförts:

Lantbruksstyrelsen.

Såsom allmän regel torde kunna sägas, att havsfiskets utveckling vore i hög grad beroende av förekomsten utav en stam yrkesfiskare, som hade fisket till enda eller åtminstone huvudsaklig inkomstkälla. Om havsfisket uteslutande eller väsentligen bedreves endast av strandägare eller binäringsfiskare, vilka endast mer eller mindre tillfälligt kunde syssla med fisket, skulle i regel fiskets möjligheter ej kunna fullt utnyttjas. Deras fiske bleve huvudsakligen ett

strandfiske, och det torde vara uppenbart, att havets produkter ej kunde i önskvärd grad tillgodogöras medelst på detta sätt utövat fiske. För havsfiskets rationella utnyttjande vore det därför önskvärt, att en stam av yrkesfiskare vidmakthölles och i mån av förefintliga möjligheter tillväxte. Härför vore emellertid av nöden, att fiskarna bereddes drägliga utkomstmöjligheter, något som i sin tur vore beroende av att fiskarnas möjlighet att fiska icke vore alltför snävt beskuren. Det torde framför allt varit i sådant syfte, som lagen om rätt till fiske åren 1928 och 1930 underkastats vissa ändringar avseende kusterna av Göteborgs och Bohus samt Hallands län respektive västra kusten av Skåne. Även beträffande de delar av landets kust, som nu föreliggande förslag till lagändring avsåge, föreläge ett liknande behov. Liksom vid västkusten hade även här mångenstädes sedan gammalt utbildats den sedvänjan, att visst fiske, särskilt det för de obesuttna fiskarna och de mindre strandägarna viktiga strömmingsfisket med garn, opåtalat fått utövas även på annans fiskevatten. För att med framgång kunna bedriva detta fiske fordras, att fiskarna i någorlunda stor utsträckning kunna följa strömmingen på dess vandringar i skärgården. Troligt torde därför vara, att nödvändigheten av en viss rörelsefrihet vid garnfiskets bedrivande redan mycket tidigt framkallat och genom tiderna vidmakthållit den nämnda sedvanemässiga uppfattningen beträffande detta fiskes utövande även på annans vatten.

Efter erinran om att genom 1896 års lag ett betydande ingrepp kunde sägas hava skett uti ifrågavarande befolkningsgrupps hävdvunna rätt, har lantbruksstyrelsen vidare framhållit, hurusom trots detta den gamla sedvanan mångenstädes levat kvar intill våra dagar, medan å andra sidan strandägarna i allt större utsträckning börjat göra sina anspråk gällande till men för garnfiskarna. De därav uppkomna olägenheterna hade enligt styrelsens förmenande skapat behov av en lagändring i föreslagen riktning. I dessa hänseenden har i yttrandet närmare anförts följande:

Att fiskarna känt sig allt mer och mer trängda i sin yrkesutövning, därom torde i viss mån vittna de riksdagsmotioner och andra framställningar, vilka under årens lopp framkommit i syfte att åstadkomma åtgärder till tryggnad av deras yrkesutövning. Den förebragta utredningen visade också, att en tendens gjorde sig gällande till att de områden, som stode till garnfiskarnas fria förfogande, flerstädes undan för undan minskades. Allt flera strandägare gjorde sina anspråk gällande. Sålunda inträffade ej sällan, att personer, som förvärvat fastighet i skärgården, därefter förbjöde allt fiske i de till fastigheten hörande vattenområdena och detta ofta nog utan att de själva utnyttjade föreliggande möjligheter till fiske. Härigenom kunde betydande områden utan nytta undandragas garnfiskarna.

För att förevarande fiske skulle kunna vidmakthållas och den befintliga yrkesfiskarestammen alltjämt bibehållas vid sin näring och därmed möjligheterna för denna närings ytterligare förkovran skulle kunna bevaras, föreläge enligt lantbruksstyrelsens förmenande behov av en lagändring i den riktning, förslaget avsåge.

Lantbruksstyrelsen hade tidigare förordat de lagförslag, vilka legat till grund för 1928 och 1930 års ändringar i fiskerättslagen. Beträffande nu föreliggande lagändringsförslag, ville lantbruksstyrelsen emellertid icke underlåta att framhålla den olikhet, som förefunnnes beträffande förutsättningarna för de två tidigare och nu föreliggande ändringsförslag. Denna olikhet bestode dels däri, att det uti 1896 års lag funnits beträffande västkusten vittgående undantagsbestämmelser för vissa sedvanor inomskärs, vilka bestämmelser helt sak-

nades för landets syd- och ostkust, dels ock däri, att dessa sedvänjor i fråga om ett fritt fiske på västkusten haft större omfattning och betydelse än vad förhållandet varit på ostkusten. Denna olikhet hade jämväl haft till följd, att strandäganderätten blivit starkare betonad på ostkusten än på västkusten.

Vid bedömande av föreliggande lagförslag torde man ej helt kunna bortse från angivna förhållanden. Då lagförslaget innebure ett avgjort ingrepp i den genom gällande lag strandägarna uttryckligen tillerkända fiskerätten, hade lantbruksstyrelsen icke kunnat undgå att känna viss tveksamhet inför frågan om förslagets godkännande. Behovet av en reglering utav fiskerättsförhållandena på ostkusten syntes emellertid, som nämnts, vara påtagligt. Då dessutom de i ärendet hörda länsstyrelserna och hushållningssällskapen, enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat, i allmänhet uttalat sig för ett bättre säkerställande av fiskarnas möjlighet att idka garnfiske även i vatten, där de nu icke hade laglig rätt idka fiske, ansåge lantbruksstyrelsen med hänsyn till fiskerinäringens intressen tillräckliga skäl föreligga för styrelsen att i princip tillstyrka en lagändring i den riktning föreliggande förslag angäve.

Genomförandet av en sådan lagstiftning måste emellertid enligt lantbruksstyrelsens förmenande ovillkorligen förutsätta, dels att större intrång i strandägares fiskerätt ej gjordes än som oundgängligen kunde anses nödvändigt för tillgodoseende av skäligen krav, och dels att strandägaren tillerkändes skäligen ersättning för den skada i ekonomiskt hänseende, som därigenom tillskyndades honom, varvid jämväl hänsyn syntes böra tagas till de kostnader, som notvarpens nu föreslagna, förut ej förekommande utmärkande medförde. Beträffande de ifrågasatta bestämmelserna i fiskerättslagen har styrelsen i detta sammanhang erinrat följande:

Vad särskilt beträffade den första av dessa förutsättningar ville lantbruksstyrelsen ej lämna oanmärkt, att de bestämmelser, som i föreliggande utredning föresloges till skydd för strandägares fiske och som avsåge sådana förhållanden som vattendjup, avstånd från det ställe invid strand, där stadigt djup av 2 meter vidtoge, avstånd mellan olika garnsträckor samt avstånd från av strandägare utmärkt notvarp vore synnerligen besvärliga att efterleva och i övrigt torde vila på antaganden. Ingen torde nämligen med visshet kunna påstå, att strandägares fiske vid egen strand ej under några förhållanden kunde bliva lidande vid praktisk tillämpning av dylika bestämmelser lika litet som någon torde kunna bevisa motsatsen. Då lagstiftningen här vore ute på osäker grund, hade det syntes styrelsen angeläget, att åt dessa bestämmelser gäves en i möjligaste mån liberal utformning med hänsyn till strandägarnas intressen, så att strandägares möjlighet att idka vare sig strömmings- eller annat fiske å eget vatten icke i verkligheten bleve mer beskuren än som skäligen avsetts med den ifrågasatta lagstiftningen. Ehuru styrelsen ansett sig böra göra dessa allmänna erinringar, ville dock styrelsen av nyss antydda skäl icke göra gällande, att framlagda förslag vore uti ifrågavarande avseende otillräckligt.

I fråga om de föreslagna ändringarna i fiskerättslagen skulle vidare framhållas, att förslaget, i vad det avsåge att skapa skydd för strandägares notvarp, gjorde detta skydd beroende av huruvida denne utnyttjade notvarpet i fråga. Om överhuvud taget ett dylikt villkor ansåges vara i förevarande avseende erforderligt, syntes detsamma i allt fall böra givas en väsentligen mera preciserad avfattning, och torde det för att det därmed avsedda syftet skulle tillgodoses vara tillräckligt, att skyddet gjordes verksamt, därest strandägaren under en icke för knappt tilltagen period visade sig hava någon gång utnyttjat notvarpet i fråga. Överhuvud torde kunna sägas, att bestämmelser av ifrågavarande

art, om de tilltoges allt för snävt, i hög grad gäve anledning till osämja och tvister. För övrigt kunde de säkerligen icke, såsom lagförslaget syntes förut-sätta, i fråga om efterlevnaden övervakas och kontrolleras med sådan effektivitet, att de för strandägaren och hans fiske bleve ett skydd annat än på papperet.

Vidkommande de ifrågasatta bestämmelserna om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt har lantbruksstyrelsen såsom sin mening framhållit, att det vore principiellt riktigast att lämna ersättning för all strandägare fränhänd fiskerätt och all denne i samband därmed vållad kostnad eller olägenhet, ävensom att rätten till ersättning icke skäligen borde göras beroende av huruvida strandägaren själv utnyttjat fisket med användande av strömmingsgarn eller ej, ett villkor, som saknade motsvarighet i den ursprungliga ersättningslagen av år 1928. Beträffande dessa spörsmål har styrelsen i huvudsak anført:

Förslaget byggde i denna del på samma princip, som låge till grund för denna lags tillämpning vid Skånes västra kust enligt lagen den 6 juni 1930. Då emellertid fiskeförhållandena, såsom redan anmärkts, icke kunde anses hava varit fullt likartade på ostkusten och i de före detta danska och norska landskapen på västkusten — bland annat ärutinnan, att möjligheten till visst fiske å annans vatten på ostkusten knappast på samma sätt som på västkusten i allmänna medvetandet fått karaktären av en rätt — torde enligt styrelsens förmenande statsmakternas på sin tid intagna ståndpunkt i fråga om ersättningen till strandägare på Skånes västkust icke kunna utan vidare anses prejudicerande i nu förevarande fråga. — — — Det föreliggande förslaget vore tydligen påverkat av äldre bestämmelser om sedvanas inflytande på fiskerättens lokala utformning. Det syntes dock kunna ifrågasättas, huruvida detta kunde anses fullt motiverat. Sedvanan tillmättes ju i gällande lag av den 27 juni 1896 icke vitsord, utan tillförsäkrades strandägaren ensam fiskerätten i sitt vatten. Gällande lag, i förtröstan på vars stadgande i förevarande hänseende mången nuvarande fastighetsägare med strandrätt förvärvat och med därefter avmätt pris betalt sin fastighet, syntes knappast i den utsträckning, som i förslaget skett, kunna förbises. — — — Därest förevarande förslag bleve lag, skulle strandägare, vars vatten sedan urminnes tid av alla obesträtt ansetts vara fastighetens ägare ensam förbehållet, icke kunna ifrågakomma till ersättning för honom fränhänd fiskerätt m. m. allenast därför, att han under nämnda tidrum, antagligen oftast av tillmötesgående, tillät andra fiska på sitt vatten, eller därför, att han av en eller annan orsak själv icke utnyttjat fisket med användande av strömmingsgarn. Flera anledningar kunde tänkas såsom motiv till en sådan uraktlåtenhet från strandägarens sida. Sålunda hade han på grund av arbetslöne- eller konjunkturförhållanden icke ansett fiske tillräckligt lönande att bedrivas, eller måhända hade han icke funnit sig i stånd att anskaffa behöflig dyrbar redskap. I varje fall torde vid tvångsvis skett avstående helt eller delvis av en nyttighet frågan om ersättnings utgående icke skäligen böra göras beroende av huruvida och när nyttighetens ägare utnyttjat densamma. Om han eventuellt icke begagnat sig av sådan nyttighet, torde väl i fall, som här kunde komma i fråga, nyttigheten därav icke hava gjorts värdelös.

En ledamot i lantbruksstyrelsen, *chefen för dess fiskeribyrå fil. dr. K. A. Andersson*, har antecknat skiljaktig mening. I sitt yttrande har denne i likhet med styrelsen framhållit behovet av en lagändring i den riktning förslaget avsåge samt framhållit, hurusom det även kunde sägas vara ur fiskets synpunkt angeläget, att en dylik lagändring komme till stånd snart, innan rådande sed-

vänjor alltför mycket undanträngdes. Emellertid har Andersson funnit särskilda bestämmelser böra meddelas beträffande garnfisket inom vissa län, varest de icke strandägande fiskarna sedvanemässigt åtnjutit en jämförelsevis större frihet än vid ifrågavarande kuststräcka i övrigt, nämligen inom dels Blekinge och Gotlands, dels ock Stockholms och Uppsala län. Till stöd för denna sin mening har Andersson närmare anfört följande:

Lagändringsförslaget torde avse att i stort sett bygga på rådande sedvanor. Såsom av utredningen framginge och såsom även komme till synes uti de utlåtanden i ärendet, av vilka lantbruksstyrelsen haft tillfälle att taga del, vore dessa sedvanor ganska olika inom de olika länen i fråga. I en förklarlig strävan att erhålla ensartade bestämmelser för hela kuststräckan syntes man vid förslaget utarbetande icke hava tagit tillräcklig hänsyn till denna omständighet. Sålunda hade inom vissa delar av Stockholms län, i Uppsala, Gotlands och Blekinge län sedvanerätten till förmån för det fria strömmings- eller sillfisket med skötar eller garn haft större omfattning än eljest på kusten i fråga. Denna omständighet syntes böra tillmätas betydelse särskilt för Blekinge län med dess ganska stora skärgård och för Gotlands län. Inom Blekinge län syntes garnfisket efter sill, såsom framginge av utredningen och avgivna utlåtanden, enligt rådande sedvänja ännu vara fritt så gott som överallt i skärgården. För den betydande yrkesfiskande befolkningen inom detta län vore det uppenbarligen av största betydelse, att denna sedvänja såvitt möjligt bleve lagfäst. Utan att detta skedde, syntes syftet med lagändringen icke komma att helt nås vad anginge Blekinge län. Förutsättning för en lagändring efter denna linje borde givetvis vara, att strandägarna erhöle ersättning för intrång i de fall, där sådant bleve en följd av en sådan lagstiftning. Länsstyrelsen i Karlskrona hade tänkt sig, att detta skulle kunna ske på det sättet, att Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen erhöle befogenhet att på ansökan och efter vederbörlig utredning medgiva 'frifiske' med garn efter sill även å andra enskilda tillhöriga fiskevatten än de i lagen för sådant ändamål upplåtna. Möjligt vore, att frågan skulle kunna lösas på detta sätt, men det torde ej kunna förnekas, att starka principiella skäl talade mot ett dylikt förfaringsätt. Enligt Anderssons mening föreläge goda grunder för att en särskild lagbestämmelse åvägabragtes för Blekinge län av innehåll, att sillfisket med garn därstädes stode fritt för varje svensk undersåte, dock med den inskränknigen, att strandägarna icke lede intrång i sitt notfiske, varvid ersättningslagen även här skulle gälla. Vad nu sagts om Blekinge län torde även gälla om Gotlands län, varför samma bestämmelse i detta avseende torde böra gälla för dessa båda län.

Till skydd för notfisket hade uti yttrandena från Blekinge län föreslagits olika avstånd för garnfiskets bedrivande utanför behörigen utmärkta notvarp. Länsstyrelsen funne ett avstånd av 100 meter väl avpassat. Då det emellertid icke torde finnas anledning antaga, att notfisket skulle kunna skyddas med mindre avstånd i Blekinge än på kusten för övrigt, ville Andersson på denna punkt giva förord åt förslaget i promemorian även beträffande Blekinge län.

Av yrkesfiskare i Stockholms län hade gjorts gällande, att de enligt rådande sedvänjor flerstädes haft frihet att fiska strömming med garn på strandägarnas fiskevatten i avsevärt större omfattning än lagförslaget avsåge att tillerkänna dem. En sträng tillämpning av bestämmelserna i förslaget skulle i avsevärd mån beskära deras rörelsefrihet beträffande ifrågavarande fiske. Särskilt skulle detta gälla yttre delen av Stockholms läns skärgård. Samma olägenhet skulle en lagstiftning i enlighet med föreliggande förslag medföra även för Uppsala län. Då det nu gällde att söka genom lagstiftning giva sedvänjorna rättslig verkan, ville Andersson sätta i fråga, om det icke vore lämpligt att,

såsom Stockholm läns och stads hushållningssällskap föreslagit, i lagen införa en bestämmelse av innehåll, att där inom Stockholms och Uppsala län de fiskande av ålder oklandrat inomskärs fått idka fiske efter strömning med garn å annans fiskevatten annorledes än i lag om rätt till fiske vore medgivet, de skulle vara vid sådan rätt bibehållna. För övrigt ville Andersson förorda det föreliggande lagändringsförslaget.

Genom en lagändring efter av Andersson angivna linjer skulle Blekinge och Gotlands län uti förevarande hänseende komma att närma sig de övriga förutvarande danska provinserna samt Stockholms och Uppsala län de norrländska länen, där strömmingsfisket i stor omfattning vore fritt.

Angående förslaget till ny ersättningslag har byråchefen Andersson anfört, att då förutsättningarna ur rättslig synpunkt för ersättnings utgående syntes vara desamma i förevarande fall som i fråga om Skånes västra kust, han icke hade någon erinran att göra mot den nu föreslagna principen, vilken genom 1930 års beslut blivit av statsmakterna godkänd. Mot utkastet till kungörelse om utmärkning av notvarp hade Andersson intet att erinra; de av fiskeriintendenten i östra distriktet i denna del framställda anmärkningarna syntes knappast vara av beskaffenhet att föranleda någon ändring i förslagets bestämmelser.

Kammar-
kollegiet.

Kammarkollegiet har i sitt utlåtande anfört, att de sociala skäl, som åberopats till stöd för förslaget, syntes kollegiet tungt vägande, samt att det sålunda icke från kollegiets sida förefunnos någon erinran mot den grund, varpå förslaget vilade. Däremot kunde kollegiet icke bedöma, huruvida de i förslaget uppdragna gränserna för den fria fiskerättens inträdande vore i detalj rätt avvägda i anslutning till de på olika orter rådande förhållandena. Kollegiet har särskilt velat framhålla, hurusom förslagets bestämmelser kunde tänkas i vissa fall medföra en försämring av de icke strandägande fiskarnas ställning i jämförelse med nu sedvanemässigt rådande förhållanden. Härutinnan har kollegiet anfört följande:

De föreslagna bestämmelserna om rätt till fiske på minst 10 meters djup utanför den angivna 180-meterslinjen syntes inom vissa kustområden kunna medföra, att de icke-strandägande fiskarna komme att ej längre bibehållas vid av dem för närvarande sedvanemässigt utövat fiske. Bestämmelserna skulle i dessa fall medföra en försämring för de icke strandägande fiskarna vad anginge såväl området för fiskets utövning som sättet för dess bedrivande. Det klarast framträdande exemplet härpå torde vara Gotland, varest — såsom i promemorian efter kammarrådet Dufwas utredning uppgäves — i det enda strömmingsförande inomskärsområdet, Fårösund, sedan gammalt allt fiske, utom efter ål med viss redskap, vore fritt för envar. Det föreslagna stadgandet i 3 § skulle därför möjligen kunna leda därtill, att strandägarna utmed sundet förbehölle sig fisket intill 10-metersdjupet och allenast tillåte fiske i de föga omfattande djupare partierna i sundets mitt, vilket med hänsyn till djupförhållandena i sundet givetvis skulle innebära en väsentlig försämring för den icke strandägande fiskarebefolkningen. Liknande fall torde kunna inträffa även å områden vid de östra och södra kusterna av fastlandet. De nya bestämmelserna syntes i dessa fall kunna komma att av strandägarna åberopas såsom stöd för fiskerätt samt föranleda förbud mot fritt fiske inom områden, där sådant tidigare oklandrat bedrivits. Med kändedom om de bevisningssvårigheter, som städse mötte vid åberopandet av urminnes hävd, framförallt då det

gällde fiske, kunde det knappast förväntas, att det skydd för en friare fiskerätt, som stadgandet i 12 § skulle kunna lämna, skulle i dylika fall visa sig särdeles verksamt.

Till förekommande av de anmärkta olägenheterna har en ändring av förslaget, eventuellt innebärande särföreskrifter för viss ort, syntts kammarkollegiet påkallad.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för fiskerilagstiftningens utveckling hava bestämmelserna om saltsjöfisket lidit av otydlighet och lämnat rum för olika tolkningar. Huruvida strandägarerätten ursprungligen varit i vårt land rådande jämväl i fråga om saltsjöfisket är en fråga, som nu icke kan med någon visshet besvaras. Även om så varit förhållandet, framgår emellertid otvetydigt av äldre författningsbestämmelser, att denna strandägarerätt redan tidigt varit i hög grad begränsad av äldre sedvana. Till skydd för denna hava, om ock i något skiftande ordalag, bestämmelser upptagits i de av mig förut omnämnda fiskeriförfattningarna fram till 1896 års lag. I detta hänseende är det av stort intresse, att inskränkningarna i strandägarerätten gå längre i det vid 1760—1762 års riksdag upprättade projektet till fiskeristadga än i de senare utfärdade författningarna. Enligt nyssnämnda projekt gjordes inomskärsfisket fritt enligt samma regler, som gällde för fisket utom skären, varjämte upptogos särskilda bestämmelser till skydd för äldre sedvana ävensom för det fria fisket efter sill och annan stimfisk. Grundsatsen om begränsningen av strandägarens fiskerätt inomskärs blev visserligen ej lagfäst i 1766 års stadga, men i fråga om 'sillfiske i Östersjön' upptogs i stadgan den bestämmelsen, att varje svensk undersåte vore berättigad att utan avseende å ägarerätten till stranden idka dylikt fiske, där 'någon ymighet' därav kunde visa sig. Även om denna bestämmelse icke skulle hava avsett strömmingsfisket i Östersjön, måste detta fiske anses inbegripet under den i nämnda stadga jämväl förekommande bestämmelsen om rätt för de fiskande att efter gammal vana följa saltsjöfiskens efter dess drev. I 1852 års fiskeristadga kom någon bestämmelse om sillfisket icke att upptagas. Anledningen härtill synes icke vara fullt klar. Av de uttalanden, som gjorts i samband med stadgans tillkomst, torde emellertid icke kunna dragas den slutsatsen, att den samtidigt i viss mån ändrade bestämmelsen om rätt till stimfiske vid annans strand icke alltjämt skulle gälla jämväl i fråga om Östersjön. Väl har sedermera 1894 års fiskelagskommitté föreslagit, att nämnda bestämmelse begränsades till att avse rikets västra kust. Men härvid är att märka, att kommittén samtidigt upptagit ett stadgande om lagfästande i allmänhet av sedvanans betydelse jämväl i fråga om fisket inom skären, varigenom den föreslagna begränsningen skulle hava blivit utan betydelse. Emellertid kom under ärendets fortsatta behandling, såsom i det föregående nämnts, endast begränsningen att kvarstå, medan bestämmelsen om sedvanans erkännande, såvitt nu är i fråga, bortföll. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde de före 1896 års lag gällande bestämmelserna få anses hava innefattat rätt för varje svensk medborgare att utöva strömmingsfiske jämväl inomskärs vid de delar av rikets östersjökust, där sådant av ålder varit vanligt.

Departements-
chefen.

Äldre be-
stämmelser.

*Från lagen
avvikande
sedvanor.*

Efter tillkomsten av 1896 års lag gjordes snart gällande, att de faktiska förhållandena med avseende å strömmingsfisket inomskärs ej överensstämde med lagens innehåll. Av redogörelsen för de nu verkställda undersökningarna framgår, att från lagens bestämmelser avvikande sedvanor allmänt förekomma vid garnfiske efter strömming å nu ifrågavarande kuster. Det ligger emellertid i sakens natur, att dessa sedvanor under tidernas lopp varit underkastade ganska stora växlingar. I vissa fall hava de förmått att väl hävda sin ställning, under det att i andra, där förhållandena varit mindre gynnsamma, de så småningom utträngts och fallit i glömska. Ej sällan torde förklaringen härtill vara att söka däri, att strandägarna med särskild styrka motsatt sig ett utnyttjande av vattnet från andra fiskares sida och därigenom förmått hindra fortvaron av ett sedvanemässigt fritt fiske. Efter tillkomsten av 1896 års lag har ock sedvanans ställning i hög grad försvagats i och med det att den lagliga grunden för dess fortbestånd därigenom undanryckts. Vad särskilt angår Bråviken synas förhållandena inom olika delar av densamma redan tidigt hava gestaltat sig olika. Under det att på vissa håll sedvanan förmått att allttjämt göra sig gällande, har på andra — såsom synes framgå av den utav vissa strandägare förebragta utredningen — strandägarefisket avgjort vunnit övertaget. Vad jag nu yttrat om sedvanans förekomst gäller ock i fråga om dess omfattning och närmare innehåll. Inom större delen av den blekingska och även flerstädes i den uppländska skärgården har sålunda fisket bedrivits i det närmaste fritt även i omedelbar närhet av stränderna. I övriga trakter synes visserligen fisket närmast land i allmänhet hava varit strandägarna förbehållet, varemot vattnet på något avstånd från stranden, särskilt i de mångstädes förekommande större fjärdarna, torde såsom regel varit fritt även för icke strandägande fiskare. Stundom hava, enligt vad framhållits, endast grannar eller fiskare från närbelägna orter bedrivit fritt garnfiske i visst vatten. Orsaken till denna begränsning torde dock i de flesta fall helt enkelt hava varit den, att fisket där icke varit ekonomiskt lönande för fiskare från mera avlägsna orter. På samma sätt förklaras otvivelaktigt en mycket betydande del av de fall, då garnfisket uppgivits aldrig hava varit fritt inom ett visst jämförelsevis isolerat område. Även inom ett fåtal större vikar och fjärdar med ett mera betydande strömmingsfiske — belägna så gott som uteslutande i norra delen av Kalmar län samt inom Östergötlands län — synes något fritt garnfiske icke hava förekommit. Det är anmärkningsvärt, att de mestadels slutna vatten, i vilka garnfisket sålunda icke är fritt, i allmänhet äro desamma, inom vilka de stationära strömmingsformerna äro förhärskande, och dit alltså de från havet invandrande stimmen i regel ej plägat komma. Sambandet mellan den äldre lagstiftningen om stimfisket vid östersjökusten och sedvanan i dessa trakter synes påtagligt.

*Behovet av
lagändring.*

Att de nu rådande förhållandena i rättsligt avseende icke kunna anses tillfredsställande, torde vara ovedersägligt. Redan 1894 års fiskelagskommitté har, såsom i det föregående nämnts, framhållit de betydande nackdelar, som äro förenade med ett frångående vid lagstiftningen av sådana i befolkningens rätts-

medvetande djupt rotade sedvanor som dem, varom i förevarande fall är fråga. Även på de orter, där det fria garnfisket alltjämt fortgår utan invändningar från strandägarnas sida, har dock genom nu gällande rättsregler skapats ett osäkerhetstillstånd, som uppenbarligen måste vara till skada för fiskerinäringens utveckling. Behovet av nya bestämmelser har ock understrukits i åtskilliga av de nu inkomna yttrandena i detta ärende. Jag tillåter mig i denna del särskilt hänvisa till de uttalanden, som gjorts av länsstyrelsen i Östergötlands län samt av lantbruksstyrelsen. Sistnämnda myndighet har starkt framhållit betydelsen för havsfiskets rationella bedrivande däray, att tillgång finnes till en stam av yrkesfiskare med fisket till enda eller huvudsaklig inkomstkälla, samt tillika erinrat, hurusom det utgjorde en nödvändig förutsättning för ett framgångsrikt strömmingsfiske med garn, att tillfälle bereddades de fiskande att följa strömmingen på dess vandringar i skärgården. Enligt länsstyrelsens åsikt vore det angeläget, att en lagändring komme till stånd, då eljest den nuvarande stammen av yrkesfiskare säkerligen på flera platser vore dömd till undergång. Vål har, särskilt av strandägare inom norra delen av Kalmar län och inom vissa delar av Östergötlands län, gjorts gällande, att ett frigivande av strömmingsfisket i den utsträckning, som förordats i departementsförslaget, skulle bliva till stort men för den strandägande befolkningen och i hög grad begränsa denna befolknings utkomstmöjligheter. I stort sett torde dessa farhågor vila på missuppfattning av förslagets innebörd. Genom de bestämmelser, som i förslaget upptagits till skydd för strandägarefisket, torde detta i allt väsentligt tillförsäkras samma ställning, som det för närvarande intager. I detta hänseende sträcker sig förslagets syfte icke längre än till att bereda yrkesfiskarna skydd i det fiske, som de med stöd av äldre sedvana redan utöva. Det torde ock utan vidare vara uppenbart, att ett förhindrande av denna yrkesfiskarnas näringsutövning skulle ur social och nationalekonomisk synpunkt vara ägnat att ingiva de starkaste betänkligheter. Under sådana förhållanden torde icke annan utväg stå till buds än att, såsom de hörda myndigheterna samstämmigt förordat, i lagstiftningen återskänka dessa sedvanor det skydd, som de tidigare ägt. I detta sammanhang torde även böra framhållas, att för de särskilt inom Kalmar och Östergötlands län talrika strandägare, vilka bedriva strömmingsfiske huvudsakligen med garn och som, på grund av det egna fiskevattnets ringa omfattning, ofta i väsentlig grad äro hänvisade till fiske jämväl å andra vatten, ett lagfästande av denna sedvana måste anses innebära en betydande fördel. Den i vissa yttranden framställda principiella invändningen, att ett frigivande av ifrågavarande fiske skulle innebära ett ingrepp i strandägarnas lagliga rätt, synes mig under dessa omständigheter icke i och för sig kunna tillmätas avgörande vikt. Vid bedömandet av denna fråga måste ock stor betydelse tilläggas det förhållandet, att ifrågavarande sedvana tillkommit och utvecklats sig i skydd av tidigare lagstiftning samt att de yrkesfiskare, varom här är fråga, i flertalet fall utöva sin näring i god tro om sin rätt.

Vid en reglering av rätten till strömmingsfiske å nu ifrågavarande kuststräckor bör, såsom jag redan framhållit, uppenbarligen eftersträvas, att den-

*Grunderna
för en reglering.*

na såvitt möjligt ansluter sig till nu rådande sedvana. Men å andra sidan ligger det i sakens natur, att för vinnande av enhetlighet och överskådlighet smärre avvikelser måste ske. Härtill kommer, att ett noggrant fastställande av sedvanans förekomst och innebörd å varje särskild ort med hänsyn till de sinsemellan stridiga uppfattningarna härom knappast är möjligt. Från nu angivna utgångspunkter hade i departementsförslaget dels upptagits vissa allmänna begränsningar i fråga om fiskets utövande, dels ock från den fria fiskerätten undantagits vissa större vattenområden, i vilka fisket redan nu idkas uteslutande av strandägare.

Allmänna begränsningar.

Vad angår de allmänna begränsningarna hade föreslagits, att vattenområdet närmast stränderna alltjämt skulle helt förbehållas strandägarna, därvid till vinnande av likformighet i bestämmelserna sagda område givits samma utsträckning som strandägarnas enskilda fiskevatten utomskärs eller till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtogs. Då fjällfiske huvudsakligen bedreves inom detta vatten, skulle redan genom en dylik begränsning sagda fiske komma att i väsentlig mån förbli oberört av den ifrågasatta lagstiftningen. Till ytterligare skydd för fjällfisket hade upptagits ett stadgande av innehåll, att garnfiske efter strömning finge av annan än strandägaren utövas allenast i vatten med visst, jämförelsevis större djup, å vilket annan fisk än strömning i allmänhet ej uppehölle sig. Detta djup ansågs lämpligen kunna bestämmas till 10 meter.

Såsom framgår av redogörelsen för de inkomna yttrandena hava från varandra motsatta utgångspunkter anmärkningar framställts mot departementsförslagets ståndpunkt i denna del. Av strandägare har sålunda framhållits, att förslaget medförde alltför stort intrång i strandägarens fiskerätt, under det att från fiskarehåll anmärkts, att bestämmelserna inskränkte på den fria fiskerätten i större omfattning än som överensstämde med gällande sedvana. Särskilt har från fiskarebefolkningen i Blekinge och Uppsala län gjorts gällande, att garnfisket inom dessa län vore utan begränsning fritt för varje fiskande, varjämte av fiskare inom Stockholms län uttalats, att enahanda vore förhållandet beträffande vissa delar av Stockholms skärgård.

Vad angår förhållandena inom Kalmar, Östergötlands och Södermanlands län torde av den verkställda utredningen framgå, att det fria fisket icke av ålder omfattat det egentliga strandfisket; ej heller synas från yrkesfiskarnas sida några anspråk i denna riktning tidigare hava framkommit. Anmärkningarna synas fastmera avse, att djupet av 10 meter tilltagits för stort. Med hänsyn till strandägarnas berättigade intresse att ostört utöva sitt strandfiske lärer det vara ofrånkomligt, att en avgränsning mellan strandfisket och det fria fisket kommer till stånd, och jag finner ur denna synpunkt övervägande skäl tala för departementsförslaget, såvitt angår dessa tre län.

Emellertid synas de särskilda förhållanden, som flerstädes äro rådande i Uppsala, Stockholms och Blekinge län, böra föranleda en utvidgning av det fria garnfiske upplåtna området inom dessa. En sådan utvidgning skulle kunna ifrågasättas ske på det sätt, att garnfisket för dessa län helt frigäves.

En annan utväg, som förordats i en del yttranden, är att jämte de för övriga län upptagna reglerna införa en kompletterande bestämmelse, varigenom det av ålder bedrivna fria fisket skyddas jämväl för det fall, att det idkas närmare land eller å mindre vattendjup än som eljest är föreskrivet. Vad särskilt Stockholms län angår torde med hänsyn till de skiftande förhållandena inom länets skärgård den sist antydda lösningen vara att föredraga. Då denna ej heller för de båda övriga länen torde medföra några större olägenheter och därigenom jämväl vinnas mera enhetliga regler, har jag stannat vid att för samtliga tre länen föreslå upptagandet av en bestämmelse av nu angivet innehåll. Då, såsom kammarkollegiet framhållit, förhållandena inom Gotlands län i allt väsentligt torde överensstämma med de inom Blekinge län rådande, har jag ansett Gotlands län böra i nu angivna hänseende likställas med de förut nämnda länen.

Enligt departementsförslaget är notfisket i varje fall ägaren förbehållet. Till skydd för detta fiske innehåller förslaget, att strömmingsgarn ej må utan strandägarens samtycke utsättas inom 300 meters avstånd från notvarp, så länge detta av strandägaren nyttjas, varjämte förslaget förutsätter, att notvarpet å sådan tid skall finnas behörigen utmärkt. Av vissa strandägare har påyrkats, att garnfiske inom notvarpen med hänsyn till därav föranledda olägenheter vid notdragningen bör helt förbjudas. Av lantbruksstyrelsens majoritet har förordats en precisering av stadgandet i den riktning, att större skydd beredes notvarpen å tid, då notdragning icke äger rum. Av det i 3 § föreslagna stadgandet, jämfört med den föreslagna bestämmelsen i 17 § andra stycket, torde framgå, att strandägaren är berättigad att genom utmärkning skydda varpet under hela den årstid, då varpet av honom användes för notdragning, även om sådan icke regelbundet äger rum. Härmed torde i allt väsentligt de av lantbruksstyrelsen framförda önskemålen vara tillgodosedda. Enligt vad jag från sakkunnigt håll inhämtat, torde någon olägenhet för notfisket icke vara att befara därav, att garnfiske idkas i notvarpet å andra tider. Jag har alltså icke ansett tillräckliga skäl föreligga att på denna punkt avvika från departementsförslaget.

Notfisket.

Till förekommande av att notvarp skulle kunna hållas utmärkt jämväl under årstid, då detsamma ej användes, eller att de fiskande genom oriktig utmärkning av notvarp skulle avstängas från dem eljest tillkommande fiske, hade i departementsförslaget såsom andra stycke till 17 § i lagen upptagits en bestämmelse om befogenhet för den, som lede men av utmärkningen, att få handräkning för densammas avlägsnande. Någon anmärkning mot bestämmelsen har icke framställts, och den torde alltså böra bibehållas.

Till skydd för strandfisket hade slutligen i förslaget upptagits stadgande om viss maximilängd å garnsträckorna samt visst minimiavstånd mellan skilda garnsträckor i avsikt att därigenom förhindra utestängande av strömmingsstimmen ävensom annan vandringsfisk från strandägarens innanför belägna vatten. Mot ifrågavarande föreskrifter har från fiskarehåll gjorts gällande, att de borde helt utgå eller att i varje fall det föreskrivna avståndet mellan garnsträckorna borde minskas. Då syftet torde kunna vinnas även med något mindre avstånd,

Övriga bestämmelser till skydd för strandfisket.

har jag efter samråd med sakkunnig ansett detta kunna nedsättas till 100 meter.

Lokala
undantag.

Såsom jag tidigare framhållit, torde det icke kunna helt undvikas, att de nu antydda reglerna i särskilda fall kunna medföra intrång i strandägarens fiskerätt utöver vad som följer av den på varje ort rådande sedvanan i fråga om rätten till fritt fiske. Av de verkställda undersökningarna torde dock kunna dragas den slutsatsen, att olägenheterna äro av jämförelsevis mindre betydelse. I detta hänseende torde först böra framhållas, att genom det fria garnfiskets begränsning till vatten med visst minimidjup och på visst avstånd från stranden en väsentlig del av de tätare skärgårdsområdena i verkligheten falla utanför de nya bestämmelsernas tillämplighetsområde. Utöver dessa allmänna inskränkningar hade i överensstämmelse med de principer, som legat till grund för departementsförslaget, vissa större vattenområden helt undantagits. Dessa områden äro belägna inom norra delen av Kalmar län och inom Östergötlands län samt utgöras, såsom framgår av departementsförslaget, huvudsakligen av Gamlebyviken, inre delen av Gudingefjärden jämte Syrsan och Bågviken samt Valdemarsviken och Slätbaken. Beträffande nu nämnda områden torde ett dylikt undantagsstadgande vara så mycket mera motiverat, som strömmingsfisket därstädes, såsom jämväl anmärkts, intager en särställning. Med hänsyn till de inkomna yttrandena i denna del finner jag mig böra tillstyrka, att från den nya lagstiftningens tillämpning undantagas jämväl Tränöfjärden och Gropviken jämte vissa angränsande vatten. Det ligger i sakens natur, att dylikt undantag endast bör ifrågakomma beträffande områden, som äro geografiskt mera skarpt avgränsade och där tillika någon sedvana i fråga om fritt fiske icke kan påvisas. Därest inom någon del av ett större vattenområde råda andra fiskeförhållanden än beträffande vattenområdet i övrigt, möta ofta stora svårigheter för en avgränsning av områdets olika delar med därav följande osäkerhet beträffande fiskerätten. Ur nu antydda synpunkt har jag icke ansett tillräckliga skäl föreligga för en uppdelning av Bråviken och detta desto mindre som redan nu större delen av densamma måste anses upplåten till fritt fiske. Ett uteslutande av Bråviken i dess helhet skulle uppenbarligen för traktens yrkesfiskare medföra ett ödesdigert avbräck i deras näringsfång. I dessa fall bör strandägaren erhålla full gottgörelse för det intrång i fiskerätten, som han lider genom de nya bestämmelserna.

Ersättning
till strand-
ägare.

Jag övergår härefter till frågan om den ersättning, som bör tillkomma strandägare, därest genom garnfiskets frigivande i särskilt fall intrång kommer att ske utöver vad som följer av rådande sedvana. Härutinnan erinrar jag till en början om den rätt till ersättning, som tillerkändes strandägarna i anledning av 1928 års lagändring i fråga om fisket å västkusten. I lag den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt stadgas sålunda, att, därest den gjorda lagändringen i något fall medför, att varje svensk undersåte erhåller rätt att utöva fiske med rörlig redskap vid strand inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, där sådant fiske enligt äldre lag var förbehållet strandens ägare, ersättning av statsmedel skall utgå för värdet av den förmån, som

för honom gått förlorad genom att fisket blivit fritt, så ock för förlust, som av sådan anledning eljest må hava tillskyndats honom. Har fisket upplåtits till annan, skall även denne njuta ersättning för honom åsamkad skada. I samband med 1930 års lagändring hava dessa bestämmelser erhållit viss tillämpning jämväl beträffande Skånes västra kust.

I den inom justitiedepartementet upprättade promemorian hade i ersättningsfrågan anförts i huvudsak följande:

Då, såvitt nu ifrågavarande kuster anginge, gällande lag ej tillerkände sedvanefisket inomskärs någon rättslig betydelse och en direkt tillämpning av 1928 års ersättningslag följaktligen skulle i detta fall medföra, att ersättning komme att utgå även där garnfisket i verkligheten redan förut varit fritt för envar, syntes här enahanda grundsatser böra tillämpas som vid 1930 års lagändring i fråga om fisket med fast redskap vid Skånes västkust. Ersättning borde således komma i fråga endast då strandägaren verkligen visat sig räkna med fisket såsom en tillgång. Då genom de ifrågasatta bestämmelserna fullt tillfredsställande skydd måste anses hava beretts såväl strömmingsfiske med not och det närmast stränderna idkade garnfisket efter strömming som ock fångsten av andra fiskslag, borde ersättningsrätten vidare begränsas till att avse allenast det intrång, strandägarens garnfiske efter strömming lede genom att detta fiske i vissa delar av hans fiskevatten frigåves till allmänt begagnande. Av det sagda följde jämväl, att i de fall, där strandägaren hindrat andra från att idka strömmingsfiske med garn utan att dock själv vare sig direkt eller indirekt tillgodogöra sig detsamma, ersättning icke borde utgå. Med hänsyn till vad sålunda anförts, och då ett utövande av strömmingsfiske med garn, som tagit sin början först efter det förslag om ersättning framlagts, icke finge tillmätas betydelse, funnes ersättning böra utgå allenast i den mån strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1932 själv eller genom annan tillgodogjort sig strömmingsfisket med garn. Liksom förut skett, borde tydligen jämväl arrendator erhålla gottgörelse i de fall, då förlust tillskyndades honom.

Mot departementsförslaget i denna del hava i allmänhet inga erinringar framställts från de i ärendet hörda myndigheterna. Dock hava av majoriteten inom lantbruksstyrelsen samt länsstyrelsen i Södermanlands län uttalats betänkligheter mot en lösning av ersättningsfrågan enligt dessa grundsatser, därvid särskilt framhållits, att strandägarens rätt till ersättning icke skäligen borde göras beroende av den omständigheten, huruvida han själv utnyttjat fisket med användande av strömmingsgarn eller ej, ett villkor, som saknade motsvarighet i 1928 års ersättningslag. Enahanda uppfattning har kommit till uttryck jämväl från strandägarehåll. Härtill må erinras, att mellan den i 1928 års lag upptagna regeln och den i departementsförslaget förordade icke torde föreligga någon principiell skillnad. Båda reglerna lära i praktiken leda till samma resultat. Ersättningsrätten är i båda fallen beroende av att strandägaren med andras uteslutande nyttjat fisket såsom honom ensam tillhörigt. Huruvida så skett är en fråga, som i sista hand kommer under bedömande vid ersättningsfrågans behandling inför domstol. Något uttryckligt uttalande härom var icke erforderligt i fråga om den rätt till fiske, som före 1928 års lag tillkom strandägaren, då denna strandägarens fiskerätt redan tidigare var i lag begränsad med hänsyn till rådande sedvana och ersättningen till följd av nämnda

förhållande alltså endast kom att omfatta de fall, där något sedvanemässigt fiske av andra fiskare icke kunde påvisas. Däremot råder jämväl formellt fullständig överensstämmelse mellan det nu föreliggande förslaget och 1930 års lagändring. Även i sistnämnda fall avsågs med lagändringen att bereda skydd åt ett på grund av sedvana utövat fiske, som enligt då gällande lag tillkom strandägaren ensam. Vid tillkomsten av 1930 års lagändring framhölls ock, att ersättning blott borde komma i fråga, när strandägaren med hänsyn till *faktiskt* rådande förhållanden skulle genom lagändringen tillskyndas ekonomisk förlust. Någon anledning att i nu förevarande fall låta ersättningen utgå oberoende av huruvida strandägaren verkligen tillgodogjort sig fisket såsom en ensamrätt för honom synes icke föreligga. Jag anser mig alltså böra vidhålla den uppfattning, varåt departementsförslaget på denna punkt givit uttryck. Ej heller kan jag finna, att, såsom vissa strandägare velat göra gällande, den nya lagstiftningen skulle vålla oklarhet i det rättsliga förhållandet mellan jordägare och arrendefiskare. Såsom i promemorian framhållits, kommer nämligen genom den avsedda tillämpningen av 1928 års lag även arrendator att bliva berättigad till ersättning för honom åsamkad skada. På grund av det anförda har jag funnit mig böra tillstyrka ett godtagande av departementsförslagets bestämmelser jämväl i nu ifrågakommande del.

Statsverkets kostnader. De ersättningar, som må tillkomma strandägarna, böra uppenbarligen, såsom ock iakttagits vid 1928 och 1930 års lagändringar, utgå av statsmedel. Vad angår storleken av nämnda ersättningar har inom justitiedepartementet av sakkunnig person verkställt vissa beräkningar. Av dessa synes framgå, att ifrågakommande ersättningar icke torde uppgå till mera betydande belopp och icke komma att sammanlagt överskrida utan med all sannolikhet väsentligt understiga 200,000 kronor. Denna kostnadssumma kommer uppenbarligen ej heller att utgå på en gång utan fördela sig på ett flertal år. Till upplysning må nämnas, att den ersättning, som på grund av 1928 års ersättningslag hittills utgått, inskränker sig till ett belopp av omkring 40,000 kronor, avseende mistad fiskerätt inom Göteborgs och Bohus län. Beloppet har av länsstyrelsen i nämnda län utanordnats såsom förskottsmedel. Förslag till täckande av sagda förskott och den ytterligare ersättning, som intill nästa budgetårs utgång kan ifrågakomma, torde senare underställas Kungl. Maj:t av chefen för jordbruksdepartementet.

I enlighet med de av mig nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till

- 1) *lag angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske; samt*
- 2) *lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.»*

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag av den lydelse, bilaga¹ till detta protokoll utvisar, samt anför vidare:

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här utelämnats.

»Överträdelse av de till skydd för strandägarens fiskerätt meddelade föreskrifterna lärer böra medföra ansvarspåföljd. Som emellertid stadgandet i 24 kap. 14 § strafflagen om straff för olovligt fiske utan vidare torde vara tillämpligt jämväl i fall, då någon på otillåtet sätt bedriver garnfiske efter strömming i vatten, där fisket i allmänhet tillkommer strandägaren, har jag funnit särskild ansvarsbestämmelse för detta fall ej vara erforderlig.

Såsom jag i det föregående antytt, förutsattes för att skydd skall beredas strandägarnas notvarp, att dessa äro behörigen utmärkta. Enligt departementsförslaget skulle föreskrifter om dylik utmärkning meddelas i administrativ ordning. Det upprättade utkastet till kungörelse i detta ämne har i allmänhet lämnats utan erinran. Dock har från strandägarehåll anmärkts, att de ifrågasatta anordningarna för utmärkning av varpets yttre del vore för strandägarna betungande samt därjämte olämpliga, särskilt såsom ägnade att medföra risker för de sjöfarande. Jämväl fiskeriintendenten i östra distriktet, som funnit det föreslagna landmärket obehövt, har förordat vissa förändringar i utmärkningen. Frågan härom torde böra tagas under förnyat övervägande vid utfärdande av författning i ämnet. Med anledning av vad i vissa yttranden anförts därom, att kostnaden för utmärkningen borde ersättas av allmänna medel, får jag framhålla, att en dylik ersättningsskyldighet desto mindre torde böra åläggas statsverket som denna kostnad för ägaren av notvarpet uppenbarligen icke är av nämnvärd betydelse.

Jag tillåter mig slutligen framhålla, att ännu en fiskelagsfråga är på prövning beroende. Genom den av mig nu anmälda riksdagsskrivelsen anhöll nämligen riksdagen jämväl, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning beträffande frågan om införande i fiskerättslagen av uttryckliga bestämmelser angående vad som förstås med fast och med rörlig redskap. Med anledning härav får jag meddela, att frågan om vilka lagstiftningsåtgärder i sistnämnda hänseende påkallas ännu ej kunnat bringas i sådant skick, att den kan föreläggas årets riksdag.»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förenämnda lagförslag måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Gösta Tidelius.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 18 februari 1932.

Närvarande:

justitieråden CHRISTIANSSON,
EDELSTAM,
STENBECK,
regeringsrådet AFZELIUS.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 5 februari 1932, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till lag angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske och till lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Carl Romberg.

Lagrådet lämnade förslagen utan anmärkning.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, lagrådets den 18 februari 1932 avgivna yttrande över de den 5 februari 1932 till lagrådet remitterade förslagen till *lag angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske* samt *lag angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt*; därvid föredraganden hemställer, att förslagen, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Axel Wennerholm.

Utkast

till

Lag

angående ändring i 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske.

Härigenom förordnas, att till vardera av 3 och 17 §§ lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, vilken förstnämnda paragraf senast ändrats genom lagen den 6 juni 1930 (nr 197), skall fogas ett nytt stycke av det innehåll, som nedan angives:

3 §.

I Norrbottens — — — och onsdag.

I Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Blekinge ävensom Gotlands län må strömmingsfiske med garn (skötar) inomskärs idkas av varje svensk undersåte i det vatten, som har ett djup av minst tio meter och finnes på större avstånd än etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager; dock gälle härvid följande undantag:

utan strandägarens samtycke må garn ej utsättas i en sammanhängande sträcka till större längd än fyrahundraftio meter eller med mindre avstånd mellan skilda garnsträckor än tvåhundra meter, ej heller, så länge strandägaren nyttjar av honom behörigen utmärkt notvarp, närmare detta än trehundra meter;

strömmingsfisket vare strandägaren förbehållet

i Slätbaken och Merumsfjärden innanför en linje, som tänkes dragen över smalaste delen av Ettersundet och Pålsundet,

i Valdemarsviken innanför en linje, som tänkes dragen där kortaste avståndet är mellan Stora Älö och Kvädö,

i Syrsan och Bågviken samt Gudingefjärden innanför linjer, som tänkas dragna dels över smalaste delen av sundet mellan Björkö och fastlandet, dels från Björkö södra udde till sydligaste udden av Lilla Rätö, dels ock från västligaste udden av sistnämnda ö till närmaste ställe på fastlandet, samt

i Gamlebyviken och Lucernafjärden innanför en linje, som tänkes dragen rätt åt söder från södra udden av Gränsölandet.

Vid de — — — det underhåller.

17 §.

Finnes uppenbart — — — tredskandes bekostnad.

Samma lag vare, där notvarp uppenbarligen finnes hava blivit oriktigt utmärkt till läge eller sträckning eller hålles utmärkt å sådan tid av året, då det ej nyttjas, samt på tillsägelse rättelse ej genast sker.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1932.

Utkast

till

Lag

**angående ytterligare utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928
(nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.**

Härigenom förordnas som följer:

Vad i lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt är stadgat för det fall, att fiske med rörlig redskap vid strand inom Göteborgs och Bohus eller Hallands län blivit fritt, skall jämväl äga tillämpning, såvitt den ändring i lagen om rätt till fiske, som träder i kraft den 1 juli 1932, medför att varje svensk undersåte erhåller rätt att utöva strömmingsfiske med garn (skötar) i fiskevatten inom Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Blekinge ävensom Gotlands län, där sådan rätt enligt äldre lag var förbehållen strandens ägare. Ersättning skall dock utgå allenast där strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1932 själv eller genom annan tillgodogjort sig strömmingsfisket med garn.

Framställning om ersättning enligt denna lag vare ansedd såsom i rätt tid gjord, där den skett före den 1 juli 1937.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1932.

Utkast

till

Kungörelse

om utmärkning av notvarp.

Härigenom förordnas som följer:

Utmärkning av notvarp skall för att hava den verkan, som avses i 3 § andra stycket lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, sådant detta lagrum lyder enligt lag denna dag (nr), ske medelst anbringande av ett upprättstående kors, där noten utlägges, och en rödmålad påle, där noten uppdrages. Korsmärkets tvärträ skall befinna sig minst en och en halv meter över vattnets eller isens yta, och pålen skall hava en höjd av minst två meter samt vara tydligt skönjbar från sjösidan.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1932.